

Ü

LIÕPILAS LEHT

ÜS. CON-
CORDIA
1923-1933

3

PAASTUKUUL 1933

MAJAOMANIKKUDE KREDIITPANK

Tallinnas, Väike Karja t. 3. Telefon 443-45.

Pank võtab vastu hoiusummasid ja maksab ajakohast kõrget protsenti.

Pank annab laenusid esmajärguliste kindlustuste vastu ning toimetab kõiki pangaoperatsioone.

Majaomanikkude Krediitpank töötab ühistegelisel alusel.

Pank avatud kella 9—2 ja 5—6 p. l.

JUHATUS.

R. NAPP

Tartus, Gustav-Adolfi ja Rüütli tn. nurgal

Eeskujulik ja odavam
I järgu juuksetööstuse-äri

DAAMIDE
&
HÄRRADE
JAOSKOND

Äris töötavad ainult esimese järgu valitud
parimad tööjõud

Austusega

R. Napp

Dipl. juukset. meister

Külastage!

Külastage!

„Üliõpilasleht“

Toimetus ja talitus

Üliõpilasmajas III korral on avatud
teisipäeval ja laupäeval kella 15—16

Rutake 1933. a. tellimistega.

Aasta tellim. — kr. 3.— ja 1/2 a. — kr. 1.50.
Välismaale: aastas kr. 5.— ja 1/2 a. — kr. 2.50

Saadaval 1914, 1915, 1916, 1920—32 aastakäigud ja üksiknumbrid.

Varemaid aastakäike müüakse
20% hinnaalandusega.

Teil

on kasulik kinnitada

Tamara Kray

■
Testi Lloydis!

oma

varandust

ja

elu

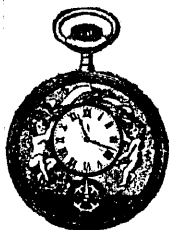
Jooge kuulsat kaukasuse naturaal-mineraal-vett

„Narsan“ & „Borschoni“

Talinnas müügil kõigis paremates ärides

== Tartus ladu **V. RAUDSEPA** koloniaaläris Promenadi 2 ==

KELLASID

parandatakse väga korralikult, vastutusega ja odavate hindadega ainult vilunud kellasepameistrite poolt Tartus, Riia tänav 3,

«O.Ü. HOROLOOG»

Samuti tehakse ka kõik kuld- ja hõbeasjade tööd

KÕIGE SOODSAMAKS OSTUKOHAKS ON JA JÄÄB
KODUMAA VABRIKUTE RIIDE-
KAUPLUS

HERMAN RÕIVAS

TALLINNAS, ESTONIA PUIESTEE 11

TELEFON 304-80

*Müük suurel ja väikesel
arvul*

ÜLIÕPILASLEHT

EESTI ÜLIÕPILASKONNA H'A'LEKANDJA

Nr. 3

TARTUS

11. III 33

A ASTAT 10 TAGASI OLI AEG, KUS EESTLASELGI AVANES VÕIMALUS PEALE ÖNNELIKKU VABADUS-SÕJA LÖPPU KOHENDADA OMA KODU OMAL MAITSEL. KUS OLI VÄLJAKUJUNEMISEL OMA RAHVUSLIK ÜLIKOOL, KUS VÕIDELDI KÕIKJAL VÖÖRPÄRASUSTE VASTU NING LOODI EESTLUST JA EESTI KULTUURI.

NENDEST AEGADEST, NEIST OTSINGUIST ONGI VÖRSUNUD Ü. S. CONCORDIA, NEIST IMPULSSIDEST ON PÄRIT TEMA VAIM JA SKELETT.

JA EHKKI TEMA, VÖIDELDES VASTU ELURASKUSTELE JA TORMIDELE, ON PALJUGI MUUTUNUD — ON MUUTUND NIMI JA ON MUUTUNUD VORM, ENT MIDAGI ON PÜSINUD SEST ÜRGSEST, SEST ALGSEST — SEE ON USK ENDASSE JA EESTLUST JA OMAPÄRA TAOTLEV IMPULSS.

NEED KAKS PÖHIMOTIIVI ON JÄÄNUD Ü. S. CONCORDIALE TUGEVAKS ALUSSAMBAKS KA RASKEIL PÄEVIL, LOOTUSETUIL TUNDIDEL — JA EI MISKI SUUTNUD RIISUDA SEDA — SEE ON USKU ENDA VÖIMETESSE, EESTLASLIKKU ELUSUHTESSSE, ÖILSAMASSE TULEVIKKU.

JA NEID PÄRIMUSI, NEID AATEID KANDES OMA RINNAS JA EDASI EHITADES EESTI KULTUURI, ÜHINEME ÜKSMEELSEKS CONCORDIA PEREKS.

JOH. SÖSTER
ESIMEES

Sulle, meie Selts...

Tempora mutantur et nos mutamur in illis...

Sulle, meie Selts, mu elu heledamate päevade kodu, kirjutan need read. Kirjutan täna vabalt, sundimata! Sinust on hääs arvamises kõik need kaasvõitlejad oma sügavamas südame põhjas, kes kunagi on Sinu liikmed olnud. Aeg on tasandanud nii mõnedki lahkarvamistest tekkinud hingelised kompleksid. Eks ole paremgi, kui organism oma meelised tormid välja purskab pigem kui endasse jätab. „See väike dissonants ei suuda muidugi tumestada neid häid mälestusi, mis on minul ja — ma usun — ka paljudel teistel neist ilusatest aegadest, mil sai töötatud käsikäes kaasvõitlejatega „Concordia“ püsimiseks ja tema heaks käekäiguks.“ Nii kirjutab adv. Metslov oma mälestustes. Tahaksin juurde lisada — me töötame ka praegu käsi-käes. On ununenud elu võimsas edasirühkimises mõnedki lahkarvamised. Kuulume mõnegagi praegusel momendil nii erinevaise organisatsioonesse, aga midagi seob meid ja see midagi on „Concordia“ vaim ja temas valitsenud õhkkond.

Ei ole minu ülesandeks tähtselt ja arv-arvult üles märkida Sinu arenemist ja kasvamist. Tean vaid üht, et istudes õhtu vaikselt tunnil oma kodus, kerkitab vaimusilma ette ainult head ja head. Nooruse element on edasikihutamise, võitlus ja tung paremusele. Leida uusi teid ja uusi võimalusi tardunud elu ümbervalamiseks uutesse, sobivatesse vormidesse. Oletatakse tavaliselt väga tormikalt, seatakse üles paleusi, mida tegelik elu ei tunnista. Aga nii see peab-

ki olema. Ikka teravad nurgad ja konarlused maha, maha üleliigne, mis ei sobi ellu ja meeliku harmooniasse! Midagi jääb järele, mis annab väärtusi, uusi vorme ja tõekspidamisi sellele edasitõttavale, voolavale nähtusele, mida nimetame — eluks.

Elu on võitlus — vana tõde! Ühiskonnas on väärt iga indiviid kui tema täieõiguslik liige. Ühenduses on jõud — selge ja arusaadav mõiste. Iga üksik otsib tuge teistelt. Väärtuslik ei ole see organisatsioon, mis koosneb paljude nõrkade lootusest tugevamale. Loovat ja liikuvat energiat avaldab see koostöö, kus julge ja tugev on ühinenud samaväärsega.

Peab olema paindub, peab ära kasutama aega ja situatsiooni. Tardunud seisma jääda — tähendab oodata looduse korrelatsiooninähtu — surma!

Kas ei ole Sinu, meie Seltsi, elukäik avaldanud sama tendentsi? Tormis ja tuules oled sündinud. Tormi ja tuule ajastu sangarid on Sulle elu sisse puhunud. Käärimine, settimine — rahulolematuse, uute teede rajamine, kärisemine, kokkuliitumine — tõus ja mõõn; ajast ette sammumine, pidurdamine, ootamine ja värskest verd ammutades uus tõrkumine. Aga ka mõistlikkus, enda ohjeldamine, parajal ajal mõõdukus on Sinu valitsenud.

Üldise moraali mõõdupuuga mõõtes oled paljudki enda paremad soovid ja tahted ohverdanud üldsusele. Oled olnud kitiks teistele. Oled kaotanud vaenu, kus oled arvanud, et see pole vajalik. Kas Sind ehk siiski mee-

les ei peeta Su hällipäeval, kas või ainult selle pärast.

Üldiselt võetult ei või Sind mitte nimetada demagoogiks, kes mängib masside tunnetel, vaid organisatsiooniks, kes pigem võitleb endaga, küpseb, täieneb, seedib ja annab väärtuse, mida ei saa ära tõugata.

Oled kontrollinud põhjalikult oma organismi põhikoosseisu. Oled annud võimaluse lahkuda neil, kes ei tunne end ühtlasena. Oled ka kindlalt heitnud endast neid, kes ei kõlba Sinu organismi, Sinu kooskõlla.

Küpsus, elujõulisus ja julgus — seda oled kasvatanud ja üleval hoidnud endas. Kerge-meelsus, elueitamine ja tumedate pettekujude püüdmine on võõras olnud Sinu tervikule ja koosseisule.

Ei ole Sina kunagi alaväärtustunde ülekompenatsioonitõttu ülevalt alla vaadanud teistele, ka pole arvatav, et teised „alma materi“ liikmed seda kunagi tõendada sooviks ehk võiks.

Minu soov oleks, et Sina kunagi ei tarduks traditsioonide külma vormi. Võitle ja ela, lõhu ja ehita. Loo uusi väärtusi vanade varemetele. Ära hooli meist, kes meie enam nii lähedal Sinu sünnipaiga juures ei asu. Küll näed isegi neid kogemusi, mida meilt või ümbruselt kasutada võid.

Ajad on muutlikud ja meiegi muutume nendega. Vana kaob, uus tuleb ja asendab. Jõudu, sitkust ja julgust Sinule ajaratta kümnenda pöörangu puhul!

Fr. E. Paas.

KUI päevad peatamatult kiirustusid vastu valgusele, päikesele ja kevadele, kevade-kevel, sündis „Concordia“. Oli riigi esimesi loomisaastaid — aeg, mis nõudis igalt pingutatavat tööd. Ei tohtinud väsida ega kaotada sidet vaimselt samamõttelistega, ja sellest sisemisest paratamatusest

juhituna rühm noori, kellel ühised arusaamised, ühised tõekspidamised ja aated, liitus, et luua endivaheline side, vaimne keskus, mille liikmed, minnes laiali üle Eesti ja rakendudes vastutusrikkale ehitavale tööle, ei kaoks mitmesuguseis keeriseis, vaid oma ühiste ideede eest väljas olles kindlasti oleksid seotud endivahel. Oleksid kui üksiteisega ühendatud tuledekobar, mis paisatud paistma öös, kuljusterida, kus igal omapärane heli, kuid ühinedes teistega saavutatakse võimas harmooniline tervik.

See oli „Concordia“ asutamissihte ja seda ta on taotlenud ja saavutanudki.

Mõni aeg hiljem ka mõned vanemad tegelased ühinesid noortega, moodustades „Concordia“ viilistlaskogu.

Sellest on möödunud kümme aastat. Hetkelisem hetk ajast, kui noored on muutunud küpsemaiks, tõsisemaiks ja kogenenumaiks, — saanud vilistlasteks. Värsket verd ja vaimustavat eluhoogu toovad juurde iga-aastased noored „Concordia“ liikmed. Algame uut aastakümnet uute kogemustega, uue jõuga, endistena säilinud ideedega ja tõekspidamistega, senises endivahelises kokkukõlas.

Eugene Maddison

Ü. S. Concordia kümme aastat.

Praegusele Üliõpilaste Selts Concordiale eelkäiva Harjumaa Üliõpilaskogu asutamine kuulub meie edukale vabadusvõitlusele järgnenud omariikluse ülesehitavast tööst tingitud akadeemilise pere suurenemise ja vastavalt uute üliõpilaskogude loomise ajajärku.

See oli ühtlasi uute orientatsioonide ja sihtjoonte püstitamise aeg ning ka üliõpilaskonnas võitis tol ajal poolehoidu uue organiseerimisvormi, meie hõimlaste, soomlaste maakondlikkude üliõpilaskogude ideoloogia: põhimõte, koondada üliõpilasi nende maakondliku kuu-

luvuse järgi ja juhtida neid rahvaga lähemat kontakti pidama ning aitama kaasa ta kultuurilisele arengule.

Harjumaa Üliõpilaskogu (HÜK) asutamiskoosolek kutsuti kokku 11. märtsil 1923. a. ajal, mil oli juba varem tekkinud terve rida teisi maakondlike kogusid. Koosolek leidis elavat osavõttu ja rohkete vaieluste tulemusena loodud uus organisatsioon asus töötama välja oma tegevuse sihtjooni.

Aktiivsemad asutajad-liikmed olid veendunud, et üliõpilaskogude üles seatud sihid on edukamalt teostatavad, kui maa-

kondlikkude kogude põhimõtted välistegevuses liidetakse, vastupidi teistes kogudes seni maksnud korrale, teatud määral in-tiimorganisatsiooni, nimelt seltsi, põhimõtetega organisatsiooni sisemises korralduses — tihe liikmetevaheline kontakt, usaldusvahekord, seesmine distsipliin ja liikmete akadeemiline kasvatus. Seda väljendati teatud määral ka asutamiskoosolekul, mispärast koosolekust osa võtnud seni organiseeritud (enamuse seltsides) üliõpilased, ehkki neid astus liikmeks terve rida, suhtusid asjasse tagasihoidlikumalt kui organiseerimatud

ja peamiselt viimaste hooleks jäi ka organisatsiooni edaspidine juhtimine.

Selgema väljenduse sai kogu ja osalt seltsi põhimõtete ühendamise seisukoht juba 1923. a. kevadel väljatöötatud kodukorras — ühelt poolt eesmärgina kultuuritöö Harjumaal ja teiselt poolt liikmete akadeemiline kasvatus — ja veel enam arenes organisatsiooni töö tegelikkuses, eriti suvel Tallinnas: eeskätt kultuurteadusliku sektsiooni korraldusel teostatud üldhariduslike ürituste kõrval teiste intiimorganisatsioonide eeskujul peetavad kodukorra loengud, lauluõhtud ja ka koosviibimised sidusid suure osa liikmeid ühtlaseks, võrdlemisi distsiplineeritud pereks, kes sügisel asusid eitavaise seisukohale tol ajal lõdva maakondlike kogude organiseerumise vormi suhtes.

Septembris 1923. a. nimetati organisatsioon Maa-alaliseks Üliõpilaste Seltsiks Concordiaks. „Concordia“ nimetus võeti ungari suurima üliõpilasorganisatsiooni eeskujul ja seda proposeeriti koosolekul, analoogiliselt viimasele, üldnimena, mille alla võiksid tulevikus koonduda kõik maa-alalised üliõpilasorganisatsioonid. „Kogu“ ümbernimetamine „seltsiks“ polnud niivõrt tüübi ja põhimõtete muutmise, kui kujunenud organisatsioonile vastavama nime andmine ja sellepärast järgnenud organisatsiooni liikmetearvu järsk langus oli tingitud vähem põhimõtteliselt maakondlikku kogu tolleaegses kujus pooldavate liikmete, kui varem organiseeritute endastmõistetavast väljastumisest vormiliselt äsja loodud intiimorganisatsioonist¹⁾.

Seltsi ülesandeks jäi põhikirja järgi endiselt Harjumaal kultuurilisele arenemisele kaasa-

aitamine, kuid ajajooksul jõuti ikka enam veendumusele, et meie maa-alalised üliõpilaskogud korralduselt tunduvalt erinevad Soome omadest, vabatahtliku organisatsiooni, vähese liikmetearvu ja majandusliku piiratuse juures ei suuda teostada ulatuslikumaid ettevõtteid oma maakonna kasuks, mispärast S-i tegevuses kaotab ikka enam oma tähtsusest otsene, aktiivne kultuuritöö, ja esikohale tõuseb sisemine, kultuurtegelasi ettevalmistav töö. Organisatsioon jäi tegelikult maa-alaliseks vaid selles mõttes, et ühendadas üliõpilasi, kes pärit Harjumaalt või huvitatud ta kultuurilise arengust. Hiljem kaotati ka see kitsendus, sest selgus, et raskelt on ühendatavad maa-alalise ja intiimorganisatsiooni põhimõtted, kuna viimases võib olla ühendavaks teguriks vaid püüete ja veendumuste kooskõla ja mitte ühine maa-alaline kuuluvus: Maa-alalisest Üliõpilaste Seltsist Concordiast sai Üliõpilaste Selts Concordia ja 1927. a. II semestril asendatakse põhikirjas, lauses „Harjumaal kultuurilisele arenemisele kaasaaitamine“ sõna „Harjumaal“ sõnaga „rahva“.

Harjumaal Üliõpilaskogu tema asutamispäevil sümboliks võetud välimärk, kahevärviline — sinine-kollane-sinine — lint asendati organisatsiooni nimetamisel seltsiks trikolooriga — sinine-kollane-must.

Selts püsis segaorganisatsioonina sügisest 1923. a. kuni kevadeni 1927. a., milline periood möödus intensiivse sise-elu tähe all, kus iseloomustavaks jooneks koondumine erihuviliste sektsioonide ümber. Meesliikmeil püsis tol ajal väike ülekaal ja suur protsent kaasvõitlejaid asus Tartus.

Kevadsemestril 1927. a. avaldas Seltsile mõju tol ajal üliõpilaskonnas üldiselt segaseltside kahjuks muutunud vaade: liikmete juurdevool kahanes ja ksv. hulgas levines lahusorganisatsiooni pooldav mõte. 1. apr.

1927. a. toimepandud ankeet väljendas ksv.-te üksmeelset seisukohta, et on võimatu Seltsi samas olukorras edasitegemine ja et enamus naisliikmeid näevad ainsa väljapääsuteena S-i likvideerimist. Kuna vahepeal suurem osa naisksv. Seltsist lahkus, otsustas üldkoosolek semestri lõpul Seltsi muuta mees-seltsiks, jättes senistele naisliikmetele õiguse astuda Seltsi Vilistlaskokku, mida osa naisksv. ka tegi. Ametlikult fikseeriti muudatus põhikirjas septembris 1927. a.

Seltsi enam kui viieaastane tegevus mees-seltsina näitab esmalt väljajõudmist murrangule järgnenud raskustest ja uut arengutendentsi, liikmetearvu kasvamisega endise tasapinnani, ainult pisut suurema protsendiga väljaspool Tartut ja Seltsi kindlustamisega majanduslikult Vilistlaskogu kaasabil.

Selts on püüdnud anda tulevastele akadeemilistele-kutsealadele teotsejaile ülikoolist saadava teadusliku ettevalmistuse kõrval neil aladel vajalikku kasvatus ja mitmekülgse arengu võimalust, sest meie olud nõuavad veelgi akadeemilistelt kodanikelt mitte ainult häid jõude oma erialal, vaid ka kultuurtegelasi.

Kasvatustlikus suunas on olnud aluseks rahvusliku mõtlemise, demokraatlikkuse ja usaldatavuse printsiibid, selle teostamisel on maksnud indiviidi vaba arengu, kuid sealjuures seesmise distsipliini, Seltsi tegevusest osavõtu kohustused j. t. põhimõtted.

Eriti on leidnud rõhutamist tiheda isikliku kontakti vajadus ja tõepoolest sagedased ksv. vahelised kokkupuuted, eriti koosviibimised Seltsis on loonud sügava ühtekuuluvustunde, mis on avaldunud suurimas vaimustuses ühiste saavutuste puhul, kaasaelamises Seltsi murepäevadele, samuti ka andumises ühistele üritustele in corpore, milles on püütud näha Seltsi kõige

¹⁾ Ekslikult tähendab prof. Julius Mägiste oma artiklis Juhan Vasara toimetatud „Tartu Üliõpilaskonna ajaloo“, et Selts muutus lõplikult intiimorganisatsiooniks 1927. a. II sem., luues vanamehe ja noorliikmete instituudi jne.

Harjuma Üliõpilaskogu 1923.

positiivsemat joont, millega on püütud sümboliseerida „Concordia“ nime.

Kasvatav mõjustamine on olnud eriliseks ülesandeks akadeemilisel isal (ka emal), kõige pealt aga vanamehel. Seks on funktsioneerinud meesseltsi ajal kaks vanamehe instituuti (vanamees ja vanamehe abi), et jagada oma vahel tööd.

Vanamees on pidanud järjekindlalt loenguid Ülikooli ajaloo, Üliõpilaskonna, Seltsi korra ja seltskondlikkude ning akadeemiliste kommete jm. üle ja annud juhatusi referaatide koostamise ning ettekandmise üle, kusjuures praktiliste kogemuste omandamiseks on iga noorliige kohustatud pidama vähemalt ühe referaadi.

Liikmete üldist vaimlist arengut ja nende seisukohtade kujunemist üldelulistel küsimustel on püütud võimaldada eeskätt referaatide ja mõttevahetustega (ka kirjanduslikud koh-

tud) mitmekesiselt aladelt; korduvalt on käsitletud küsimusi enesearendamise, sotsiaalprobleemide, Üliõpilaskonna, Ülikooli ajaloo, kirjanduse ja kujutavate kunstide aladelt. Sama sihiga teotsesid segaorganisatsiooni päevil kultuurteaduslik ja kunsti-kõne-kirjanduse sektsioonid.

Seltsi liikmete tuleviku tööks ettevalmistuse, kui organisatsiooni peaülesande kõrval, on olnud Seltsi põhimõtteks sisetegevuses pakkuda oma liikmeile moraalselt ja aineliselt tuge, üliõpilaspõlves ja ka hiljem kutsetegevuses. Lähtudes sellest põhimõttest on Selts sageli vabastanud maksudest oma aineliselt kehvemaid liikmeid ja uute liikmete vastuvõtul pole arvestatud nende aineliste võimalustega üksikliikmeile langevate kohustuste kandmiseks.

Vahelduseks tööle on Selts pakkunud oma liikmeile valitud meelelahutust, seks korraldades

mitmesuguse sisuga koosviibimisi, peo- ja külalisõhtuid, püüdes siinjuures karskel alusel — Seltsi ruumides on keelatud tarvitada alkoholi.

Segaorganisatsiooni päevi iseloomustab liikmete intensiivne erihuvide harrastamine vastavate, nimelt kunsti-kõne-kirjanduse-, kultuurteadusliku, spordi-, male-kabe- ja raadiosektsioonide korraldatud ettekannete, kursuste ja omavaheliste võistluste kaudu. On peetud referaate, kirjanduslikke kohtuid, spordivõistlusi, raadiokursus jne.

Organisatsiooni algaastail (peamiselt 1923.) töötas kultuurteaduslik sektsioon, mille eesmärgiks, esikohal seisvate välistegevusliikude ülesannete kõrval, oli liikmeskonna huvi tõstmine ühiskondlikkude ja kultuuriliste ettevõtete vastu.

Seltsi välistegevuses, väljapoole liikmeskonda suunduvast töös, on olnud esikohal võima-

lust mööda kõigist Üliõpilaskonna üldistest ja organisatsioonidevahelistest üritustest osavõtmine. Nii on Selts aidanud kaasa Üliõpilaskonna toetusnädalate korraldamisele, haigekassa loomisele, välisekskursioonide vastuvõtule jne. Meie esindaja on võtnud osa Edustustest ja töötanud Üliõpilaskonna Juhatuses.

Selts on tunnustanud alati kõikide üliõpilasorganisatsioonide koostöö vajadust, lähemat omavahelist kontakti ja enam üksteise püüete ning tegevuse tundmist. Selts võttis osa Eesti Üliõpilasseltside Liidu ja Üliõpilasseltside Liidu tegevusest, kuuludes viimase mõtte algatajate ning asutajate hulka. 1929.

ja 1930. aastal Ü. L-us tekkinud ja peamiselt Esindajate Kogus avaldunud lahkeliha osa Liidu liikmetega sundis Seltsi lahku- ma jaanuaris 1931. a., mitte leides produktiivse koostöö võimalust.

Seltsi taotlustest väljaspool Üliõpilaskonda tuleks nimetada kuni 1927. a. II sem. põhikirjas säilinud eesmärki „Harjumaa kultuurilisele arenemisele kaasaaitamine“, millise sihiga organisatsiooni algpäevil loodud kultuuriteaduslik sektsioon püsis sama kaua, kuigi ta peategevus langes 1923. aasta peale. On peetud üksikuid populaarteaduslikke loenguid ja kõnesid maakonnas, asutatud S-i liikmete poolt 3 hariduslikku orga-

nisatsiooni ja võetud osa mitme ühingu tegevusest. Peale selle on võetud osa üleriiklikkude laulupidude korraldustöödest, Vabariigi aastapäevadel kõnelendudest jne.

Seltsil on Vilistlaskogu, juhatuse asukohaga Tallinnas, asutatud 23. oktoobril 1923. a. Vilistlaskogu on alati pakkunud Seltsile moraalset ja ainelist tuge. Vaatamata erinevale asukohale on peetud Seltsiga võrdlemisi tihedat kontakti.

Seltsi lühike minevik näitab esmalt võitlusi ja otsimisi, hiljem ikka enam sammumist kindlamaks kujunenud eesmärgi suunas. Tuleviku eduks jääb soovida püsivust sihtides ja ajakohasust teedes.

Erich Promm.

Alaväärtuslikkus või elujõud?

Alaväärtuslikkus või elujõud, need kaks mõistet paeluvad praegusel hetkel meie tähelepanu. Eriti viimasel ajal, kus üheksateistkümnenda sajandi eluavalduvorm ja mõtteviis kokku põrkab uue ajastu vaimuga ning meie rahvas tõsiasja ees seisab, olla iseseisev organism rahvaste peres, tegelevad meie silmapaistvamad hulkade juhid selle küsimusega kas teadlikult või ebateadlikult. Lugeses kirjandust, jälgides muusikat ja kunsti või kuulates loenguid, poeb nagu vägise välja sealt pessimistlik toon. Olgu näiteks või see: „Päevalehes“ 16. veebr. 1933, nr. 46 leiame teadete all „Teised lehed“ — „Professor kaevab hauda Eesti iseseisvusele ja kultuuritööle!“ — Selle pealkirja all toob „Postimees“ artikli Tartu ülikooli professori A. Tammekannu vastu, kes koguteoses „Maailma maad ja rahvad“ õige pessimistlikult käsitleb eesti rahva ja kultuuri tulevikku. Edasi järgneb tsitaat

„Postimehest“, millest ma siin toon ainult lõpu: „— on ilmne, et prof. Tammekann on oma otsustes viltu löönud ja tahame loota, et see viltulöömine saaks kuidagi heaks tehtud, kui aga professor peaks jääma oma seisukohtadele kindlaks, siis on paratamatu, et sellest tuleb teha mõningaidki järeldusi.“ Ja, järeldusi tuleb teha, see on päevaselge.

Mina ei saa aru, miks peab nüüd järeldusi tegema prof. Tammekannu artiklist üksi ja ainult. Neid järeldusi oleks pidanud juba varem tehtama.

Kui meie võtame vaatluse alla üksiku isiku, siis teame, et alaväärtuse tunne ja selle ülekompensatsioon suur osa selle isiku elus etendab. Üheks tähtsamaks teguriks alaväärtuslikkuse tunde tekkimisel on suggestioon — sisendus. Tulgu see siis väljaspool või isikust endast — autosuggestioon.

Samane seadus maksab ka üksikute isikute koondise — or-

ganisatsiooni kohta laiemal või kitsamal määral.

Kui jälgida ajaloo kestel rahvaste elu, siis näeme, et pessimism, julgusetu olek — alaväärtuse tunne nii mõnigi kord väga otsustavat mõju on avaldanud nende saatusele.

Ei ole mõtet pikemalt siinkohal näiteid tuua ega analüüsida.

Vaadeldgem parem endid. Meid on varem ajal alati tehtud orjarahvaks mingisuguse müütosega seitsmesajaaastasest orjast, ilma et lähemalt oleks minevikku püütud tungida. Nüüd on see viga osalt parandatud. Ei ole aga sugugi kaugel minevikus see aeg, kus iga kõneleja algas igal parajal ning mitte parajal ajal oma kõnet: „Meie, kes me oleme seitsesada aastat orjaikes olnud...“ ning lõpetas umbes samaga.

On see vale kui ütlen, et ka politikat arendatakse meil samas suunas.

Meie majandus kannatab vist vähe laimadele hulkadele sama

Ü. S. Concordia Vilistlaskogu eestseisus.

Richard Roots,
kirjatoimetaja.

Eduard Vendelin,
abi-esimees.

Eugen Maddison,
esimees.

Elvine Gutmann,
abi-kirjatoimetaja.

Artur Tomiste,
laekur.

vaate sisse kasvatamise tõttu. „Prantsuse o d e k o l o n n“. Ka igapäevases argielus tõmmatakse end tagasi — „vaadake välismaalased tulevad, tänavad peavad puhtad olema.“ Olgu see „välismaalane“ ka kes ta on.

Otsitakse haiglaselt eeskujusid kus aga saab. Samas kurdetakse oma algupära puuduse üle ja laskutakse tasemele, mida igakord just kiita ei saa. Võtke näiteid jällegi kirjandusest, kunstist, usuelust jne. Seal avalduvad nähted, mida tahaks seada rubriigi alla: alaväärtuse tunde ülekompensatsioon.

Liialdatakse, et olla suurem kui eeskuju ning hoida varjus oma arvatud alaväärtust. Kas on siis meie rahvas kui säärane algupärasuse ja uue loomise võimetu? Kas on tema oma alateadvuses tõesti mannetu, saamatu? Ei olegi vist nii. Jälgigem ajalugu objektiivselt!

Jälgigem ka kaasaegseid rahva kui terviku juures. Vaadagem enne iseseisvusaegseid üritusi. Võtame Vabadussõja. Nähkem asjalikumalt rasket majandusvõitlust. Igal pool on kaine mõtlemine, kaalumine, kirgede vaoshoidmine ja teadlik ning järjekindel oma töökspidamiste poole rühkimine, olles teadlik raskustes, mis teel ees seisavad.

Kus on siin see kiidetud „välismaa eeskuju“. See on rahvas kui tervik, kui hulk, kui mass.

Vaadagem üksikuid isikuid. Pole tarvis tuua näiteid kuulsustest. Kas on eestlane kunagi tagasi põrganud raskuste eest? Ja kas ei ole ta võidukalt edasi jõudnud? Jätame välja muinasjutulised varjaagid, vikingid jne. Mis ütlele eesti asumikkude, meremeeste ja hulkade teiste üht või teist elukutset taotlejate kohta laias maailmas Kuigi üksikud neist langenud on, — siis erand

tõendab ainult seadust. Rõhkem lugupidamist ja arusaamist meie tõu tõeliste omaduste kohta! Peab kindlasti kaduma see negatiivne suggestioon — oleme väike rahvas, meie ei suuda midagi. Ei maksa vaimu välja kutsuda seal, kus neid ei ole. Ja kutsumata „head soovijad“ peaksid ennem midagi ka teadma, kui millegagi esineda, ning oma vastutustundes teadlikud olema.

Ma ei ole tahtnud nende ridadega, nagu see ka arusaadav peaks olema, ühtegi üksikut isikut solvata. Minu soov on ainult see, et rohkem positiivset ellusuhtumist ja arusaamist meie rahvas kui tervikus äratada. Ja see ülesanne ning arusaamine iseenda väärtusest peaks olema meie õppiva noorsoo peamine siht. Alaväärtust ega seda tunnet ei ole meis, ei saa ega tohigi olla!

Oleme väärtuslik ja elujõuline rahvas!

Fr. E. P.

Jooni üliõpilaste organiseerumise ja organisatsioonide küsimusest.

Tänapäeval ei hakka keegi enam vaidlema küsimuse üle, kas on tarvilik üliõpilaste organiseerumine ja kas on mõtet üliõpilasorganisatsioonel.

On selge, et ülikool, produtseerides kvalifitseeritud intelligentset tööjõudu ja andes oma õpilastele teadmisi, ei ole huvitatud, kelle kasuks ja missugusel otstarbel neid teadmisi hakatakse kasutama ning missuguse eduga neid kasutada suudetakse. Ülikool ei saa hoolitseda oma õpilaste iseloomu, ilma-vaate, sisemise ja välimise kasvatuses. Ent need on väga tähtsad tegurid tulevase haritlase edasijõudmises eluteel ja tema teadmiste otstarbekohases ellurakendamises, neist ei saa ükskõiksest minna mööda. Aru saades nende tegurite tähtsusest, ongi üliõpilasorganisatsioonid võtnud oma peale selle raske ülesande. (Endastmõistetavalt on jutt kogu aeg intiimorganisatsioonidest, kuna teised mingisuguseid mainimisväärt kasvatustlikke aktsioone ei suuda sooritada.) Seega kujundavad üliõpilaste intiimorganisatsioonid üliõpilaste omaabi kasvatuslike ja seltskondlike probleemide lahendamisel.

Kuivõrt õigustatud on üliõpilasorganisatsioonide olemasolu rahvuse ja omariikluse seisukohalt, oleneb nende põhimõtetest ja sihtidest, mida nad püüavad taotleda. Rõõmustaval kombel võime konstateerida, et pea kõik üliõpilasorganisatsioonid on seadnud oma ülesandeks kohusetundliku, rahvuskultuuriliselt mõtleja haritlaskonna liikmete kasvatamise, — seega elulised ja väärtuslikud põhimõtted. Järelikult on ka üliõpilasorganisatsioonide olemasolu õigustatud ja tarvilik.

Et praegu veel osa üliõpilaskonnast on organiseerumata, oleneb suuremal määral üliõpi-

laskonna üldisest halvast majanduslikust seisukorrast, kuna organiseerumine on ühenduses teatud kuludega; üsna väikese murdosa organiseerumatuist moodustavad erakliku iseloomu ja kalduvustega inividid.

Et jõuda selgusele, missugust organisatsiooni, pigemini organiseerumise vormi, nüüdisajal eelistada, peame võtma lähemale vaatlusele meil olemasolevad organisatsioonide tüübid.

Meie iseseisvuseaja üliõpilaste organiseerumisküsimus peale rohkete katsete ja ümbereksimiste näib viimaseil aastail lahenevat peajasalikutl kahes suunas: seltsid ja korporatsioonid.

Need kaks quasi diametraalselt vastaspoolust on olnud viimase aastakümne jooksul ägedas võitluses üksteisega. On peetud lahinguid küll Edustuses, küll avalikel vaidluskoosolekul, küll poliitiliste päevalehtede veergudel; isegi on nooruspuhangus mindud kokku käsitsi, et ainult veenda oma organiseerumismooduse eesõiguses. See võitlus on põhjustanud uusi orientatsioone, vahepealseid organiseerumise vorme (maakondlikud kogud, maa-alalised seltsid, erialalised kondised jne.), millised aga pole osutunud elujõulisteks ja, kiratsedes mõni aeg, on sunnitud olnud likvideeruma. See võitlus on sundinud osavõtjaid minema läbi puhastustulest, võtma revideerimisele omi põhilauseid ja ideelisi sihte ning nende saavutamise meetodeid, mille juures on sagedasti laenatud üksteiselt ja täiendatud vastastikkude üksteist. See võitlus on sundinud ka osavõtjaid selgesti fikseerima ja väljendama omi sihte ja ideoloogiat, ning toonud avalikkuse ette mõlema vastaspoole õige ilme.

Kui meie nüüd kõrvutame seltside ja korporatsioonide ideoloogiad ning neid võrdleme,

siis peame tunnustama, et nende vahel pole enam mingit põhilist vahet: mõlemad taotlevad taolisi eesmärke. Korporatsioonid on laskunud oma löbu- ja häraskultuuri pjedestaalilt rahvuskultuuriliste püüetega intelligentsi kasvatamise tasapinnale ja seltsid on asunud rõhutama sisemise distsipliini vajadust. Seltsid ja korporatsioonid on jõudnud oma põhimõtetest üksteisele lähemale kui kunagi varem. Ent ometigi püsivad lahkellid nende vahel edasi. Näib, et ainsaks oluliseks poolitajaks on praegu veel ja ainult korporatsioonide välismärk, s. o. täiesti ebaoluline, väline küsimus. Kui on jõutud põhilistes ideoloogilistes küsimustes ühisele arvamisele, siis ei tohiks välised asjaolud enam teha takistusi üksteisele leplikus meeles käesirutamiseks. Et seda siiski senini pole tehtud, on süüdi kord põhilistest lahkuminekutest tingitud ja nüüd generatsioonist generatsiooni pärandatav vana vaen. On aeg ka seda vaenu võtta revideerimisele. Ühiste ideeliste sihtidega organisatsioonid peavad sammuma käsikäes ja vastastikkude üksteist abistama, ergutama, elustama. Selleks kohustab neid see suur ülesanne, mille nad oma peale võtnud...

Nagu nägime, on mõlemad domineerivad organiseerumistüübid tunnustanud omaks väärtuslikud, kõlblad ning omariikluse ja rahvuskultuuri seisukohalt õigustatud põhimõtted. Nii ei ole enam alust eelistada ühte või teist organiseerumise vormi, ühte ülistada ja teist maha kiskuda. Vaieldavaks jäävad veel ühtlaste põhimõtete ja sihtide läbiviimise ning saavutamise meetodid. Milline annab paremaid tulemusi, kas seltside vabam, eriti ilmavaadet rõhutav kasvatus või korporatsioonide

Ü. S. Concordia

mällestab

bil. Herman Pamsingut

bil. Emmy Saarsoni

ksb. Helmuth D. Ilmet

iseloomu dressuur? Kui võtta aluseks ülikooli lõpetanud haritlaste noorem generatsioon, siis on nii korporatsioonidest kui seltsidest tulnud pea võrd-selt mõõduandvaid tegelasi. Vanema haritlaste generatsiooni seas etendavad tähtsamat osa seltside vilistlased. Toodud asjaolu vihjab sellele, et reformeeritud korporatsiooni kasvatus on õieti suunitud ja ei ole enam vaimu pidurdav ega eluvõõras. Küsimusele võib läheneda veel, suggereerituna majanduslikust depressioonist, ainult kulukuse seisukohalt: kumb samadel eeldustel tuleb kallim, kas seltsi või korporatsiooni kasvatus omamine. Siin jääb kahtlemata esikoht seltsidele, kuna nende kasvatusega seotud kulud on mõõdukamad, enam vastavad rahva majanduslikule kandejõule.

Majandusliku surutise aastail

on tekkimas teatav lõhe intelligentsi ja rahva vahel. Rahvas näeb, et intelligents kannatab vähem surutise all, elab paremais tingimuses, saab paremat töötasu, tema ametlik tööaeg on lühem jne. See kõik tekitab rahvas kibeduse tunnet, eriti maarahvas. (Ent nii paradoksaalne kui see ka on, alles hiljuti veel maamees igal tingimusel püüdis anda oma poegadele ja tütardele kõrgemat haridust, et neile võimaldada „kergemat elu“.) Ja rahvas hakkab tegema intelligentsile etteheiteid pillavas eluviisis, parasiitluses, bürokratismis ning tõstab üldist nurinat. Olen kuulnud rahva seas väljendusi, et ülikoolist tulnutelt ei saavatki paremat loota, kuna seal ju ainult pummeldavat ja tehtavat kometit.

Tõenäoliselt paistab see põhjendatud olevat ja teinekord üliõpilased tõesti annavad põhjusi

neiks arvamusi, esinedes kärrarikkalt ja „laia joont“ demonstreeriva ülalpeoga lokaalides ja alkoholilauas. Asjasse mittepühendatud pealtvaatajasse see jätab võika mulje, mõjub haavavalt, eemaletõukavalt. Siit on hargnenudki teatud lõhe akadeemilise intelligentsi ja rahva vahel. Tuleb aga hoiduda selle lõhe süvendamisest. Esmajoones üliõpilasorganisatsioonidel tuleb siin olla ettevaatlik, et mitte õhutada ja süvendada asjatut vaenu. Neil tuleb hoiduda avalikel esinemistel süvendamast lõhet rahva ja intelligentsi vahel.

Kokkuvõttes peab aga möönma, et seltside ja korporatsioonide vahel pole enam põhimõttelisi ideelisi lahikuminekuid ja on kõrvaldatud põhjused vastastikusteks lahkhelideks.

B. Saarson.

Psühhilisi erinevusi suur- ja väikeorganisatsioonis.

Mõtlen siin intiimorg-e, kelle ülesandeks on arendada ja kujundada inimest, viies teda kontakti ja andes temale võimalusi ühes töötada intelligentsiga, ja luues selle tagapõhja, millele toetudes inimene võib kaasa haarata ühiskondliku elu kaugemaid perspektiive, milles tema karastub oma edaspidisele kutse- ja seltskonnategevusele.

Teiseks püüab org. anda moraalset ja ka ainelist tuge inimesele, kes ülikooli kaudu suundub tulevasele elukutsele. Meie teame, et inimene, sel ajal veel pool laps, pool täiskasvanu, on küllaltki habras, on küllaltki kõikum igasuguste äärmuste vahel, veel omamata kindlaid tõekspidamisi, paleusi ja veendeid. Sellisel ajajärgul inimene otsib tuge, ja just omasuguste hulgast — ja siin võrdluses, kriitiseerimisis, sümpaatias ja anti-paatias võrsub inimese psüühhi-

line struktuur, võrsub inimese isiksus.

Kui nii, siis peaks üldse org'ide peres jääma kõrvale suuruse küsimus, suuruse ideaal ja hoopis esile astuma uued motiivid, näiteks, kuivõrt suutlik on org. anda neid võimalusi, milles on soodustatud isiksuste väljakasvamise, mis enesest on meie omariikluse, meie omakultuuri pant. Ent pean tunnistama, et sellised motiivid on meie organiseeritud üliõpilasperes hoopis tahaplaanile jäänud. Tõsi küll, nad on viimasel ajal esiplaanile nihkumas, kuid neid takistavad mitmed asjaolud. Esiteks muidugi meie ajalugu, mille kaudu on pärandunud meie org'ide kasvatusmeetodeise tugevad tressuur-kasvatuse jooned, millel on hädaoht muuta meie intelligentsi taoliseks hulgutsealal, ent muud ideaalid,

harrastused, püüded jne. on aga just sageli tressuur-kasvatuse kaudu nivelleeritud.

Nii saame intelligentsi, kes elab omas pisirõõmudes ja kirgedes kõrtsi ja kohviku, tantsusaali ja kino vahel ja huvitub vaid elunaudinguist ja rahast. Nende iseteadvus on superlatiivis juba sellest, et nad on olnud kunagi akadeemia kodanikud ja pärand siit nii mõnedki fraasid ja maneerid, mis kauges eraeluski peavad näitama akadeemilist suurust.

Ent igatahes ei saa need inimesed olla meie rahvusliku kultuuri, meie omariikluse kandjad, vaid ainult mustatöölised meie vaimukultuuri aladel. Kuid üliõpilasorg'i sihiks peaks eeskätt olema just isiksuste, vaimsete eestvõitlejate, kultuuriliste ja poliitiliste rajajate ja ehitajate väljaarendamine ja sellelt

seisukohalt mind üliõpilas-org.-id huvitavadki.

Teoreetiliselt vaadatuna on siin väikeorg.-id eelistatavamal seisukorral. Nad on omapärase-mad, šabloonivabamad, mille nad on saavutanud käies raskuse teid. Ja ei saa alahinnata neid kogemusi, neid uusi jooni, uusi vorme, mis ehkki on saadud läbi mõruduse, kuid nad on palju elujõulisemad, palju lähemal tänapäevale, ja siit võiks midagi ehitada, mis oleks vast kasuks tervele üliõpilaskonnale, kuid siin pörkame neile psühhi-listele raskustele, mis on mää-ravamaid suur- ja väikeorg.-ides.

Ei ole mingi karuteene otse-selt avaldada, et iga väike org., olgu milline või kus, kannab põues salajast igatsust olla suur. See on täiesti arusaadav inim-psühhiliselt ja seda massihin-nangut ei suuda murda ülikoolgi vaimse suuruse kasuks. Siiski see igatsus ei ole iseenesest veel halb, ent halvad on tema kaas-mõjud. Sellele suurorg.-ide mas-sikumardusele seltsib veel suurorg.-ide skelett — vormide, suundade, fraaside, meetodite jne. idealiseerimine. Tähendab, ei suudeta siin suhtuda kriitili-selt. Ja nii võetakse aegamisi üle kõik suurorg.-i verevaeseks muutunud šabloon-vormid ruumi andmata omadele kujunevatele ja elujõulistele. Nii timmi-takse üliõpilaskond mingisse kõrgemasse tooni kui seda on meie rahva psühhika, kui seda on meie omakultuursuse har-moonia.

Ja see suurusideaalsus ongi põhjuseks, mis pärast ei saa isik-suse väljaarendamise suhtes väikeorg.-e kuigi palju suur-org.-idest ettepoole nihutada, ehkki väikeorg.-is on kergemini võimalik rakendada tegevusse kõik liikmed, milline asjaolu on kasvatuslikult äärmiselt tähtis.

Seda püütaksegi mitmel pu-hul väita, ent paistab, et ilma sisemise veendeta, et kuidagi kaitsta väikeorg.-i olemasolu, sest ükski väikeorg. ei ole tege-likult sinna suunanud. Sellegi

Ü. S. Concordia juhatus pro I sem. 1933.

Arnold Mühlheim,
kirjatoimetaja.

Johannes Sõster,
esimees.

Oskar Puhm,
laekahoidja.

pale viljelemisel nihkutakse ikka vanade- ja suurorg.-ide ma-nu ja võetakse sealt vormid ja meetodid, ehkki nad on väike-org.-ile sageli sobimatud, ja hüljatakse omad. Muidugi igat-setakse siin suurorg.-ide tunnust-sellega — ja mingipärast igat-sevad väikeorg.-id seda kui laps ema õnnitlevat pilku. Ja siin ongi väikeorg.-ide psüüh-hika traagilisem moment, et nad ei suuda ise olla isiksused, et nad ei suuda rajada oma tege-vust iseenele paremale äratun-dele ja olla teiste org.-idega va-hekorras, kus võimalik võtta kõiki läbi ühtlase kriitikasõela, vaid kaldutakse pahatihti epi-goonitsema. Ja see tendents on üldine kõikidele väikeorg.-idele, ent väga erinevates astmetes, olenedes sellest, kui suured pro- testi ja enesetunde ürgjõud suu-detakse sellele vastu panna.

Ent suurorg.-ides selle vastu on üleoleku tunde settimise hä-daohht. Jällegi inimesele loo-mult nii omane massilise suu-ruse tunnetus. Siin antakse enesele, oma org.-ile, selle vor-midele ja meetoditele liig suur-tunnustus ja ei suudeta vähe-maid naabreid võtta ei kriitili-seltki, vaid kaldutakse otse ala-

hindamiseni. Ja selle kaudu jõutakse omajuures kivinenud vormideni. Seda võime tähele panna meie praeguseski üliõpi-laskonnas ja usun, et selle põh-jused osalt lähevad tagasi sama-dele enese ülehindamise momen-tidele.

Eelmisest sõltub ka üksikisi-kü psüühhika suurorg.-is. Siin on muidugi see hädaohht, et üks-ik isik jääb liig eemale tege-vusest, ei ole rakendusvõima-lusi, ja inimesse kasvab vaid uhkus sellest, et ta on teatud suurorg.-i liige. Ent see õõnes uhkus on siiski küllaldane sel-leks, et alahinnata kaasvõitlejat, teades ainult, et ta on väike-org.-ist.

Oleks veel võimalus kõnelda mingist keskmisest org.-ist, mi-da on katsutudki idealiseerida, ent psüühhiliste tunnetuste sei-sukohalt ei ole mingit keskmist, vaid on alati psüühiline kalduvus emmale-kummale, ja nii on meil üliõpilaskonnas psüühhiliselt ainult suur- ja väikeorg.-ide probleem. Ja see on küllaltki määrav meie üliõpi-laselu ja üksikute kaasvõitle-jate psüühhilist struktuuri.

Joh. Sõster.

Mõtteid keskkooliõpetajaist ja nende ettevalmistusest.

(Väljavõte pikemast kirjutisest.)

Keskkooliõpetajate ettevalmistus sünnib meil praegu Tartu ülikoolis. Ma arvan, et kõik selle ettevalmistuse saajad peavad tunnistama, et see on ebarahuldav. Me ei taha puudutada praegu seda osa õpetajakutsele ettevalmistuses, mis puutub vastavasse eriainesse endasse. Selle kohta olgu ainult tähendatud, et õpetajakutsele valmistuv üliõpilane õpib täpselt sama kava järelle kui teaduslikule kutsele valmistuv üliõpilane. Vähem viga on ehk sel juhul see, et õpetajakutsele valmistuv üliõpilane peab õppima asju, millega tal hiljem oma elukutses mingit tegu ei ole ja mis talle kaudseltki mingit abi ei anna oma aine õpetamisel keskkoolis. Halvem on nähe, et mõnes aines, näiteks eesti keeles, ülikoolis tulevane õpetaja ei saa küllalt ettevalmistust just sel alal, mida tal koolis tuleb õpetada, või tegeleb ülikoolis õieti vähe sellega. Kuid siin tahaksime alla kriipsutada just puhtpedagoogilise ettevalmistuse nõrkust.

Pedagoogiliste küsimustega tegeleb praegu õpetajakutsele ettevalmistuja õieti ainult nii öelda muuseas, mööda minnes, muude ainetes õpingute ja eksamitele ettevalmistuse kõrval. Milles seisab õieti meie tulevase keskkooliõpetaja pedagoogiline ettevalmistus? Kõige pealt mõned väikesed eeleksamid pedagoogilistes ainetes, mis tavaliselt õpitakse muude tähtsamate ja suuremate eksamite kõrval, tihti väga lühikese ajaga ja pealiskaudselt, ja mis tihti peale eksamit, kindlasti aga seks ajaks, kui ise õpetajaks saadakse, unustatakse. Siis edasi vähe aega nõudev proseminar pedagoogikas, kus jällegi pealiskaudselt tutvutakse mõne pedagoogilise probleemiga ja loetakse ehk läbi mõni pedagoogiline teos või vähemalt mõned peatü-

kid (proseminarilt ei saa ju palju nõuda). Ja siis lõpuks didaktilis-metoodiline seminar 1 aasta jooksul, mis harilikult sooritatakse suurte lõppeksamite kõrval.

Peab kahjuks nentima, et meie didaktilis-metoodiline seminar, vähemalt paljudes osakonnis, on nõrk. Tihti väidavad didaktilis-metoodilisest seminarist osavõtjad, et see vähene aegki, mis selle peale kulub, on nagu maha visatud, mis on muidugi liialdatud (tihti ei oska ka didaktilis-metoodilisest seminarist osavõtjad sedagi vähest, mis seal pakutakse, sel ajal hinnata ega saa aru, mis kasu sellest võib olla tulevikus). Kurdetakse, et seda, mida sealt õieti oodatakse, ei anna tavaliselt didaktilis-metoodiline seminar! Kuid on kindel, et didaktilis-metoodiline seminar praegusel kujul ei rahulda. Põhjuseks on siin juba osalt vähene aeg, mis selleks tööks pühendatakse ja osalt did.-metoodilise seminari osakondade õpetajate endi moodse pedagoogilise hariduse puudulikkus, mis seletatav sellega, et meil did.-met. seminari osakondade juhatajaiks on isikud, kes peamiselt on saanud teadusliku ettevalmistuse oma eriaine alal, aga mitte pedagoogikas.

Kokkuvõttes peame tunnistama praeguse keskkooliõpetajate enamuse pedagoogilise ettevalmistuse nõrgaks, rääkimata vanemaist õpetajaist, kes oma kutse ei ole omanud üldse ülikoolis ja kelle teoreetilis-pedagoogiline alus sageli on täiesti puudulik või jällegi kaugele ajast mahajäänud. Loomulik, et sellise olukorra all kannatab õpetaja kasvatustöö edukus ja keskkooliõpetajate küpsus.

Korduvalt on rõhutatud nii teoorias kui ka pedagoogika õppejõudude poolt õpetajakutsele ettevalmistajaile, et iga õpeta-

jaks valmistuja peaks tundma tõsiselt kutses ja huvi õpetajakutse vastu. Kuid kui palju on meil õpetajaid, kes tõesti töötavad huviga ja tunnevad endid otse selleks kutsutud olevat, kes tahavad olla ainult õpetajad ja kasvatajad ega mitte mõnel muul alal töötada? Kas ei ole väga paljud õpetajad just sellepärast, et nad seda on sunnitud olema, et see on siiski kutse, mis annab natuke sissetulekut, kuna muul alal oleks väljavaateid veel vähem. See maksab eriti ülikooli filosoofia- ja matemaatika-loodusteaduskonna lõpetajate kohta, kellel peaaegu ainuke võimalus on hakata keskkooliõpetajaks, kuna teaduslikul alal ei ole mingeid rahalisi väljavaateid, kuna ülikooli teenistusse mahuvad ainult vähesed, saades sealgi alguses ainult väikest tasu.

Aga kui õpetajal puudub tõsine huvi oma kutse vastu, kuna ta palju parema meelega töötaks mujal ja võibolla igal ajal seda võimalust ootab, kas saab siis juttu olla süvendatud tööst kasvatus ja õpetuse alal? Ei ole siis ime, et õpetajad tihti huvi tunnevad ainult oma ameti rahalise külje vastu, kuna laps ja selle kasvatus sageli mõne küsimuse puhul neil meelegi ei tule. See paistab eriti silma õpetajate palgavõitluses. On õige ja selge, et õpetajad ja nende kutseorganisatsioonid peavad huvi tundma ka oma majandusliku külje vastu, kuna sellest pealegi olenevad ka pedagoogilised küsimused, kuid siin tuleb õpetajaile ette heita seda, et nad oma vastuväidetes, kaebustes, märgukirjades ja sõnavõtmistes koolide ja klasside koondamise, palgavähenduse ja tundide normi tõstmise puhul lähtuvad ainult oma enese majanduslikust olukorrast ja üheõiguslikkusest teiste ametnike ja koda-

nikega, kuid sugugi ei puuduta asja pedagoogilist külge, lapse, kooli ja kasvatuses huve. Kuid sellest seisukohast oleks veel rohkem põhjust astuda vastu kõigile käsilolevatele koondamistele. Kui koondatakse klasse, siis toovad õpetajad harilikult selle vastu ette ainult seda, et jälle mitmed õpetajad jäävad kohata, aga kuski ei püüta ministriumile selgeks teha seda, et selle tagajärjel koondatakse klassidesse liiga palju õpilasi, mille all kannatab õppetöö. Kui suurendatakse tundide normi, siis kurdetakse ainult palgavähennemisest, aga ei tooda ette seda, et töökoorma suurenemise tagajärjel kannatab õppetöö edukus. Palgavähendamise puhul rõhutatakse ainult seda, et õpetajaile tehakse ülekohut võrreldes teiste kodanikega, aga ei tooda ette seda, et majanduslike olude raskenedes ei ole võimalik teha korralikku vaimlist tööd, valmistada ette tunde ja parandada vihke, võibolla suletuna mitmeliikmelise perekonnaga pisikesse korterisse, või et ollakse sunnitud vähendama koolile pühendatud aega eri teenistusega, näiteks tundide andmisega või kirjutamisega.

Teiseks küsime: kas on meie praegused õpetajad ka hea tahtmise juures üldse varustatud tarvilike võimetega õpetaja-kasvatava küllaltki raske kutse jaoks? Väga suur protsent küll kindlasti mitte. Või arvate, et need hulgad, kes iga aasta väljuvad ülikooli filosoofia- ja matemaatika - loodusteaduskonnast ja didaktilis-metoodilisest seminarist, on kõik loodud õpetajaiks? Ka õpetaja vajab erilisi andeid ja oleks ime, kui meie väikese rahva seas neid nii palju oleks. Kui sageli tuleb ette juhtumeid, kus didaktilis-metoodilise seminari osakonna juhataja peab tunnistama, et mõnel seminariliikmel puuduvad täiesti eeldused ja võimed õpetajakutseks, kuid kuidas sa nüüd peale 5—6 või rohkem aastaid kestnud õpinguid löikad inimeselt töösaamise võimalu-

Ksv. SÖSTER.

sed. Ja kui kuidagi n. ö. „enamvähem rahuldavalt“ on antud paar proovitunnikest, siis tunnistatakse osavõtja seminari lõpetanuks. Praktika-aastal õpitud kogemused võimaldavad ka kutseeksamil 2 tundi samuti ära anda ja kutseline õpetaja on valmis. Sellega ei taheta sugugi öelda, nagu oleks meil praegu keskkoolis töötamas täiesti kõlbmatud inimesed, ei, otse selle vastu on selles suhtes olukord viimaste aastate jooksul sootuks paranenud, meie keskkoolis töötavad näiliselt täiesti laitmatud jõud. Kuid küsimus on selles, kui palju neist tõesti õpetajaiks on kutsutud. Aga seda meil ei küsitagi. Meie õpetajad on enamuses päris head ametnikud, kes annavad korralikult tunnid, „drillivad“ õpilasi ja saavad hakkama distsipliiniga klassis. Rohkem ei nõutagi healt õpetajalt. Kuid kuidas meil enamasti tunde antakse, missugust meetodit tarvitatakse, neist küsimusist ei ole sageli neil, kellesse asi puutub, õiget taipugi.

Mis aga puutub meetodisse niihästi õpetuse kui ka kasva-

tuse alal, siis tuleb meie õpetajaile, õppenõukogudele ja koolijuhatajaile küll puuduseks lugeda üht iseloomujoont, s. o. konservativismi või ka inertsi. Siin langeb suur osa süüd just osale vanemaile õpetajaile, kel pole olnud kokkupuutumist moodsa pedagoogikaga või kel puudub arusaamine selle paremusest, need töötavad ikka nii, nagu nad 25 aastat tagasi töötasid. Kuid võiks arvata, et viimaseil aastail suurel arvul juurde tulnud moodsa pedagoogikaga tutvunud noored õpetajad on toonud rohkesti värsket verd ja uuendusi kooli. Kes seda arvab, see eksib. On ju tõsi, et teatav mõju on olemas, eriti neis koolis, kus suuremal arvul on nooremaid õpetajaid. Kuid üldiselt valitseb kahjuks nähe, et uued noored õpetajad assimileeruvad ja sulavad täiesti ühte koolis valitseva traditsiooniga, ja paari aasta pärast ei ole mingit vahet noore ega vana vahel. Esimene on õppinud teiselt kõik võtted ja kasvatusmeetodid ja unustanud kõik, mis ta ülikoolis oli õppinud kasvatuses ja õpetuses maksvaist printsiipidest. Ja siis noor õpetaja tunnistab, et pedagoogika teooria ja praktika on kaks iseasja, esimesega pole koolis midagi peale hakata, ilusate pedagoogiliste printsiipide jälgimisega ei saa kuhugi, palju „praktilisemad“ on vanade õpetajate võtted ja meetodid. Eriti maksab see kasvatuses kohta. Ja paraku osutubki see tõeks: ei saa üks õpetaja kasvatuses käia moodsa pedagoogika põhimõtete ja meetodite järele ega sellega tagajärgi saavutada, kui terve kooli kasvatusüsteem põhjeneb mingil noaegsel režiimil. Ja kui mõni noor leiabki, et midagi peaks muutma ja teisiti tegema, siis ei julge ta vastu astuda ei õpetajate enamusele ega juhatajale, sest paraku on õpetajadki varustatud sellise üldinimliku nõrkusega. Eriti suur olevat koolijuhataja mõju niihästi era- kui ka omavalitsuse koolis nagu õpetajad mitmest linnast

ja koolist omavahel tunnistavad, nii et mõnel pool isegi õppenõukogu enamus ei julgevat koolijuhataja tahtmise vastu midagi ette võtta, sest igauks kardab oma koha eest. Kui lugu on selline, siis ei saa ka need harvad üksikud noored, kel on julgust ja arusaamist nõuda muutusi ja uuendusi kasvatuses või õpetuse küsimusis midagi ära teha, sest mis võib siis üks hulga vastu, hea kui veel „idealistsiks“ (see on nähtavasti sõimusõnaks kujunenud) ei tembeldata või lihtsalt välja ei naerda, nagu seda teeb ÕL-s nr. 2, 1933. J. L., kes väga pahane on selle üle, et eelmises ÕL-s keegi K. oli nõudnud uuendust kasvatuses alal.

Õnneks on selliseid vaateid, mida avaldab J. L., kes üldse aru ei taha saada, mis kooli kasvatuses viga on, väga harvad avalikkuses. Otse selle vastu võidakse ette tuua, et kuidas saadakse süüdistada õpetajaid konservativismis ja vanade töömeetodite tarvitamises, kuna meil kirjanduses, eeskätt ajakirjas „Kasvatus“ ja „Õpetajate Lehes“ järjest ilmub kirjutisi koolimeestelt, kes avaldavad väga arukaid ja häid mõtteid ja levitavad kõige moodsamaid

töömeetodeid. Kuid kurbloolus seisab selles, et õpetajate suur mass, kes määrab meie keskkooli üldtaseme ja kellest oleneb keskkoolilõpetajate tase, seisab sellest kaugel. Neid kirjanduses sõnavõtjaid võib sõrmedel üles lugeda, need on ikka need-samad isikud. Kui palju õpetajast üldse loeb näiteks „Kasvatust“, vist mitte palju, ega muidu see ainuke pedagoogiline ajakiri õpetajate hiiglaarvu juures elu ja surma küsimuse ees ei seisnud. „Vaba Maas“ nr. 289, 1932 väidab A. Oengo-Johanson: „Te ütlete, õpetajate koosolekuil räägitakse vaid palgaküsimusist. Kuid te mäletate ju, et 1930. a. kõige suurema koondamise ja tagakiusamise keerises korraldas õpetajaskond ometi oma „Kooliuuenduse nädala“, mis oli tuhandete kooliõpilaste üksmeelseks vaimustusavaldiseks oma tööle ja selle edule.“ Ja, vaimustust on neil olnud, kas just tuhandete poolt, on küsitav, ja sõnu tehakse kõiksugu kongressidel alati, aga öelge, mitmendik tuhandest õpetajast on tõesti kas või selle „Kooliuuenduse nädala“ tagajärjel oma töömeetodeid uuendanud? Kõik läheb nii nagu enne. O.-J. ütleb: „Eesti

kooliuuendajad on praegu agaralt töös.“ Kuid kahjuks nende üksikute kooliuuendajate parimigi tahe ja agarus ei tõsta meie keskkooli üldtaset, mis nõuab kõigi õpetajate või vähemalt suure enamuse ühist tööd. Ja siin ei ole meil mingit põhjust rahul olla.

Seisukorra parandamiseks tuleb keskkooliõpetajate ettevalmistus võtta põhjalikule kaalumisele ja ümberkorraldusele. Kõige pealt tuleb suurendada ja süvendada pedagoogilist ettevalmistust ja korraldada õppetöö nii, et pedagoogiline osa õpinguist moodustaks oma ette terviku, nii et pedagoogiline ettevalmistus ei sünniks mitte aineõpingute kõrval. Peale selle tuleb toimetada põhjalik seleksioon õpetajakutse taotajaile ja hoolitseda selle eest, et ainult tõesti kutsele vastavate võimega isikud saavad õpetajakandidaaditunnistuse. Asjatute õpingute, raha- ja ajakulu ja pettumuste ärahoidmiseks tuleb võimalikult õpingute algpoolal katsuda kindlaks teha, kas üldse omatakse võimeid ja andeid, mis peavad olema õpetajal-kasvataval.

Valt. Ev. Poissman.

Kaartide renessanss.

Assotsiatsioonid.

(Minu kalleile confratereile.)

Teavad vist kaardimängu võhikudki, et iga mängukaart omab teisest samamastilistest erineva ja ainulaadse väärkuse. Kaardid on omaette maailm, kuningriik raudse distsipliiniga.

Kauge-Ida kirjanik vestab meile iselaadi saarest, kus kaalukuse alusel rivistunult seisid kaardid üksteise kõrval, nemad olid hingeta ja miimikata tuimolendid — justkui varjukujud. Korra lausused aga selle saare juhuslikud küllastajad mõtlemata sõna „idša“. Tervele „kaardiväele“ meenus samal hetkel midagi

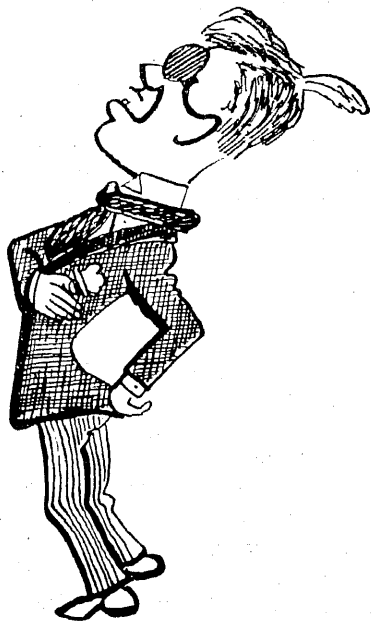
ammu unustatud, mis plahvatus üle päädte, üle saare ja murdis selle hästimõeldud süsteemi. „Idša“ all mõeldi midagi alakihelvat ja ülespiitsutatavat, elu oma voogava rütmi, tõusude ja vajumistega. Lindudel okstel võeti nagu okkad nokast ja sulnid tuuled laulsid paeluvaid viise. Nüüd ei suutnud end kaardid vaos hoida, kahed ja kolmed lipsasid majesteetlikkude ässade kõrvale, noor soldat jooksis elegantse padaemanda juure, kõik tema tülksed aerutasid ta sinnapoole. Triumfiga lõpetab kirjanik imeliku jutustise,

tõestades, et siis saabus saarele kevad — ja seda esmakordselt. See oli ainsa sõna nõiavõim ja maailma raputav dünaamika. Kui nüüd mitmesugused mantiad veerivad inimesaastust kaartide asetusest, siis peame tahtmata mõõnma: inimese ja kaardi vahel on midagi analoogilist. Inimene ja kaart — need on kaks käimakeeratuid uuri — idša varal ja tema energiaga.

See tung on end ringutanud kahes dimensioonis: säilitada ise, tugevned, omada pooleksmurdmata selgroo, otsida endasarnaseid ja nen-

dega kindlat ketti moodustades kõlada jõulisenä unisonona. Teiseks on piisutatud iga indiviid otsima endas reaalselt leidmata osa — siin on aetud inimene armastusele — heterolibidaalselt — siin on harmoonia. Ja nagu orkester, mis kõla ja kaitsepinna annab, tugipunkti ja vääramatuse — see on terve religioosne atmosfäär.

Kas on mõeldav isikliku sära ja suuruse otsimine ning hinnang ilma sellesse sõltunud kõrval-objekti kumardamise ja hellitamiseta? Võibolla — kuid meile isiklikult avastamata maa. Mõelda poetessi ohkele, et „ei suuda üksi kõike küllust kanda, kuid sind ei ole siin, et seda Sulle anda“. Eks ole kingituste toominegi „üks osasaamise“ momente. Kas on keegi ialgi ainult endale laulnud ja harfi löönud — ka siis mitte, kui loomisemomendil tõesti kedagi ligidal ei ole! Sest siin kombineeritakse ja luuakse see, kes kauneis liigutatus reageerib igale talle pühendatud igatsustõlgitsusele olgu sõnas, helis või marmoris! Kordan, pole ilmtingimata vajalik otsekohe, direktne objekt. O. Pfister, kes igatsuseist haigeid inimesi on ravinud, teab oma praksisest öelda, et

Confrater ja kõigi sõber PELLO
Ta kurgulakke kinnitatud nagu cello
Ta laulab hästi kontrabassi
Ta ajab usuasjad puha sassi.

Coetus pro I sem. 1933.

juba teadmine, et kuskil siiski, kas või teises ilmakaares on keegi, kes hurmuks haarates seda fluidaarset „kunstniku“ enesevoolet, rahuldab ja salvib trubaduuri ja mõtleja valutavad kohad.

Suurimaski väärikuse tundeks peitub ometi teise olendi tunnustus. Peab olema ju see „teine“, kes selle torede uhkuse naudib. Koorakutsikaga kahekesi olles meie ei tunne end tema vastu uhkena, uhkuses on demonstratiivsus, ja see „publik“ ei ole küllalt haritud sellise „peenema muusika“ mõistmiseks. Pärlid naljalt sigade ette ei visata.

Toomas Nipernaadi lahkus pingulisirgenä naisest, kellega oli elanud kui „Kaks Svidrilindu paabukest“ — arvates, et see oma pilkudega nagu rüütipaks ta kuningliku kõnnaku kujutluse. — Kui näine aga tuppä keeras, vajus Nipernaadi tagasi haletsemisväärsesse vagabundi seisukorda.

Kuid teisalt ligimese armastust võtta end salgavalt, siis püsib armastuse objekt, mitte ta harmoonia, ja vaevalt see objekt siis mõneks imperaatoriks jääb maavarisemist väljakannataval pjedestaalil. Siin sureb puuslik.

Keegi sentimentaalne krahvipreili andis öövarju trubaduurile — kuid kui viimane sõandas öelda, et daamil on kõõrdipilgud, siis saadeti luuletaja tuule ja saju kätte tagasi.

Alandlik ollakse ka diplomaatiaiga „ja kes oma elu ära salgab, see

leiab tema“. Alandlikkuses on ka oma jõu tahe ja lootus, et „kõiki õigused peab ülendatama“.

Kuigi Rut näitas enda vaga ja alandlikku meelt magades Poase jalgade juures, kuigi ütles: „Olen Rut, Su ümmardaja, laota nüüd oma kuue siil oma ümmardaja peale, Sina oled mu Lunastaja“ — siis ometi chercher l'homme oli „puhas partii“ ja alandlikkuse tulemus: Rut jäi Poase majas käskijannaks.

Platoni eeros laotus üle kogu maa nagu vaip, need laialihargnevad niidikesed jooksid üle looduse. Eeros-idä, ja ainult sääl, kus viimase tabanud oleme, leiame maailma veetleva olevat. Kuidas see assotsiatsioonide liin edasi läheb — jäägu peenema ja rohkempoleeriva töö kompetentsi.

Parim näide looduse personifitseerimises on O. Lutsu „Sootuluke“. Tulukese vilkumine identifitseerub vätkuva silmaläikega, näidendi pääkaju oli mees ja sellepärast pidi tuluke saama feminiinse nüansi. Et ta vaim oli ja veel saladuslik — see loorib ta tõesti salapärasesse padamanda rütüsse. Kas ei ole Jakob Liivi laul Pedja näitsikust ja Heine Lorelei jällegi kujukaid näiteid eeroose laialikandvusest „et rõõmuhing on kõigis paigus pandud loomu sülle.“ Või veel näiteid — seekord autoriteedi poolt sanktsioneeritud: Th. Zielinski väidab, et taevä on sigitaja sümbol, maa on emake maa, mis välkudele ja muile taeva mõju-

Mõni sõna üliõpilase ja töö vahekorra- st.

Praegune ajajärk kohustab meid kõiki pingutavale tööle; eriti aga haritlaskonda, sest arenev elu nõuab tema liikmeilt enam ja enam oskusi, enam spetsialiseerumist ja üldteadmisi. Riik vajab, nüüd rohkem kui kunagi varem, mitmesuguste ülesannete jaoks võimalikult parimate teadmistega eriteadlasi, avara silmaringiga, arenenud avaliku elu tegelasi ja juhte.

Vähe on sellest, kui kodanik oma elukutses on usaldavalt tubli, vaid tema peab ühtlasi põhjalikult tuttav olema ühiskondlike üldorganisatsioonide küsimustega, et sellest teadlik olla, milline osa on temal selles ühiskonnas täita.

Oma ülesannete täitmisel on kõige olulisemaks see töö, mille produktiivsus täiel määral oleneb isiku arenemisastmest ja kasvatuslikult saavutatud oskusest. Viimase omame meie korrapäraselt süstematiseeritud töö abil.

Elule ettevalmistavas ajajärgus on akadeemilises õppeasutises mõeldud ajastu (pääle varajase lapseea) meile erilise suure tähtsusega. Siin pole sündi õppetöök, sammu nii

kuidas huvi ja tahtmine, täiesti uus ümbrus, segakoosseis õpinguil, senitundmatud üliõpilasorganisatsioonid oma siseeluga jne.

Ülkooli astuv noor tuleb sinna oma individuaalsete ja ühiskondlikest tegureist mõjustatud omaduste ja võimetega. Temale on perekond ja kool juba annud oma teatavad sihid eluteeks.

Kaugelt suurem osa meie üliõpilasist on pärit maalt. Keskkooli lõppklassideni jõudes, on juba haridusliku tasapinna vahe vanema ja noorema põlve vahel liig suur selleks, et vanem põlv küllalt teadlikult ära määrata oskaks edaspidise tee. Vanema põlve püüe soovida oma lapsele kõige paremat põhjendab meil sellepärast elukutse valiku nõuande puhul eeskätt „kergema töö“, „parema põlve“ jne. ütsingus. Arusaadav siis, et haridust jätkavat noort püütakse lasta võimalikult vähem abistamiseks näit. vanemate elukutses, põllutöös ja mujal.

Otse uskumatuid näiteid leidub elust, kus „peenemad“ käed seisavad aastaid eemal tööst, mille järele peaks juba instinktiivselt haa-

rama iga noor, ja tulemuseks on oskamatu, ühekülgne, töövõoras isik, kellel edaspidine edasitung elus seotud suurimate raskustega. Üldhariduslik kool aitab siin omalt poolt kaasa, ja päris põhjendatult kõneldakse, et ta võõrutab oma õpilasi füüsilisest tööst. Sellega ei valmistata noori mitte elu vastu. Üldhariduslik keskkool oleks nagu mingi ametnikkude ettevalmistusasutis ja selle tulemusena näeme, et tööta „ametnik“ ennem nälgib, aga sinna, kus teda füüsilisele tööle võiks rakendada, ei lähe. On jõutud isegi niikaugele, et „peenemad“ kodanikud oma lapsi sinna kooli saata ei taha, kus käivad „alamate“ omad. On välja kujunenud koolid „jõukamate“ kodanikkude lastele ja sääl juba füüsilisest tööst kõnelda oleks täiesti üleaarune.

Ülikoolis jätkub töö vastavate harjumuste kohaselt. Sõprade mõju uues ümbruses on neis aastais suure tähtsusega. Neilt saadakse esimest informatsiooni küsimustele.

Oma laadilt on õppetöö kujundatud hoopis teisiti kui keskkoolis. Eriti vabadena tunnevad end vanc-

dele reageerib, ja kelle üsast suured varad kerkivad esile. Ja viimaks meie endagi poeetssuviseid suplemiskäigu assotsiatsioone hargneda lastes leidis, et teda katsid sinivood kui armuöö.

Fr. Schilleril on laul rõõmule; üks tuntumaid moodsaid komponiste leidis sellest laulust isegi sarja usulisi motiive.

On see õigus? Või magab ristiusk siit merede kaugusel eemal? Iga vaateleja näeb asja ise prismist, olud on sageli nii reageerivad ja elastiilsed nagu peeglid. Lubatagu siis ka nende ridade kirjutajale paar sõna tema perspektiivist öelduna asjadest ja oludest meie rõõmu ja juubelinumbris.

Kas peame ristiusus leidma ainult askeetilisi ja keelavaid eeskirju? Liigitame endiselt ühte kategooriasse kõik kolm: kurat, maailm ja meie liha — muutume enda elava „mina“

varjudeks? Või on võimalik siia ringi kuuluvaile oma idša. — „Karg ja kihk Su rõõmsais tantsujalus“. Kas distsiplineeritud asetus, hingeta ja reageerimata välismõjudele, või kaartide kuningriigi kevad oma sulavate värvidega?

Julgeme öelda, et Kristus võttis inimest inimesena, üks põimu nagu vegetatiivse lopsakuse karakterjooned väänkasvudena läbi tema parabelite. Milline pildigalerii ja kirevad värvid, rebased oma aukudes, linnud taeva all, viinamäed ja aiad.

Ja pole hea karjanegi mõrudaim näide. Kui meid võetakse talledena Issanda arvuta karjas — siis harilikult leitakse talles vagaduse sümbol. Vagadus alles tegevat talle talleks. Tall nautivat vaikides enda paljaks pügamist, ja ei tee suudki lahti. Kuid tohtides talleks jääda lubatagu ometi mõelda ka talle vallatule meelele, olgem sama väledad, sama erksad

kui nemad. Viimati seisab talle vagadus selles, et ta ei murra — ja see olgu ainukene, mida tema vagadusest silmas peame pidama. Mõeldakse vagaduse all päänurutamist, siis sobiks vagaduse idee kandjaks paremini eesli unine figuur.

Pilk libisenud üle kirkuloo, kons-tateerib küll ristiusus teisi tõlgitusi, inimest ei ole tahetud inimeseks jätta, ja mis tas tõeliselt tuhkavat ja tõeliselt värsket, seda on harilikult seletatud patulangemise abil.

Terve inimese pulseeriv jõud ja ühena lainetusena lõöv voog, mis läbib meid kaldast kaldani, on saanud kõige alahinnatuma sildi. Inimmuumia jäi püsivamaks ideaaliks — budistlikud kraanid keerati lahti.

Saame kuidagi aru H. Visnapuu taeva poole tungivast needest, et sööb ja rõõvib Jehoova inimese valge nooruse.

Ja inimese südamet vaatevinklist

mate valve alt tulevad noored, kuna maalapsed omajagu iseseisvad olid juba keskkooli päevilt.

Keda on harjumus õpetanud korralikule tööle juba varakult, see jätkab seda usinasti loenguid külastades ja võimalikult käsikäes sammudes käsitatavate ainetega, kuid suurem osa lepib minimaalsega. Esimesele vähegi intensiivsemale perioodile järgneb paus ja siin algabki loiduse ajajärk.

Mul meelestub ühe Tartu ülikooli tuntud õppejõu väljendus, et kõne-luses üliõpilastega tema mitmesugustele küsimustele (näit.: „kas käite palju väljas? Kas loete palju raamatuid? Käite korralikult loenguil?“ jne.) sai otsekohe vastuse „ei“. „Aga mis Teie teete kodus?“ „Aeg kaob niisama, tulevad sõbrad, ajalehed läbi vaadata jne.“ — ühesõnaga pidevast tööst võib juttu olla väga vähe.

Kui viimastel aastatel märgata võib üldiselt aktiivsemat osavõttu, siis kohustab selleks praegune olukord, püütakse võimalikult ruttu jõuda lõpule. See ruttamine pole aga kunagi asjale kasuks, teeb üliõpilase pinnapäälseks ja töö vähe intensiivseks. Täiesti soovimatu on

Ksv. MILLER:
„Kord Reiu Juhan ehitas uut silda
Reiu jõe peal...“

kontakti puudus õppimisel õpetaja ja õpilaste vahel. Seda tuleks kõven-dada võimalikult rohkete praktiliste harjutuste kaudu, kusjuures õppe-kontrolli abistavat teostamist enam usaldada võiks ka abiõppejõudude hooleks.

Osalt süüdi on õpilase väheseis püüdeis sageli õpetajad ise, kes vähe sissejuhatuse juhtnõore annavad noortele aine õppimise meetodi ja oma süsteemi üle. On teaduskondi, kus õppejõult ei nõuta erilisi pedagoogilisi ega meetodilisi eel-teadmisi ja enne kui õpilane ise jõuab selleni, on palju aega kadunud asjatult.

On tuttav lugu, et suurem osa tööst kuhjub üliõpilasel eksami täht-aegade ümber ja sellepärast peaksid need olema võimalikult sagedased, aga mitte piiratud ajal semestri algul või lõpul. Kui mõned erksamad õppejõud on selles küsimuses avaldanud vastutulekut õpilasile ja leidnud, et see on asjale ainult kasuks, siis ruttavad teised keeluga, et mitte „koormata“ sellega vast edaspidi ka ennast. Pole karta, et see segaks õpilase jooksvat praktilist tööd, vaid tema õpiks töötama enam töö enese pärast, kui et semestri lõpul läbi tema õnnemängu

õelduna: need elu valgemaad pooled on kõik kuradi annetustena vastu võetud. Fr. Tuglas leiabki, et pole teist nii kaunist ega leegitsevat olendit kui kurat oma nüansimere-dega, oma võrratu skaalaga.

Usun, et Jumal lõi inimese sellisena kui kloostriisse mineja ja mitte sellisena, kelleks ta muutus hiljem „Issanda meeletähaks“: Tõesti, „kui ma oma ihu annaksin ärapäletada ja mul ei oleks armastust, siis poleks minust ühtegi kasu.“

Kuid kui poleks tuimade mängu-kaartide rinnus tuha all hõõguvaid süsi — nad poleks iialgi läinud vastu sellele jumalikule renessansile, tõeliselt olevat võib maskeerida, aga kes psühholoog on, vaatab korra sellé saladusliku „domino“ silma-dessé ja loeb tema salajamaid mõt-teid siiski selgesti.

Kas on selle leegitseva ja kihele-va katoliku kirik lämmatanud oma

absoluutsete veto'dega — seda iialgi mitte, ta on ainult peenelt saanud pügada.

Oma morni vooruse algkujuks jättis ta Maarja — loomulikult virginiteediga. Aga just liigse rõhutamise tõttu praostas ta selle virginiteedi. (Näited: „Ave Maria“, „Sixtini Madonna“ ja lõpmata hullk sarnaseid.) Et igas Maarja laulus oli katoliku mehel harmoonia ja naisel unisoono, see on vastuvaidlemata nii!

Pidi ju kunstnik otsima psühhi-list kontakti maisegi modelliga, ja see igatsuste õhkumine projitseerus Maarjaks lõuendile, kunstnike pil-kude all hurmunud, ja uimas olnud — ning samade näojoontega siiski madonnaks jäänud. Näete, kui kavalasti väike ja tähtsuseta ruutusoldat end Padaemanda pääsiks tõstnud.

Maarja virginitēet oli küll valva-tud, ukсед lukustatud, kuid läbi võt-me- ja oherdiaugu lipsasid keelatud

kujutlused ikka sisse ja välja — oma luupainajaliku veetlusega. Ta jäi — see Maarja — iginaiselikuks nii — Demeetrks — see südamate hellem kajastus pole selle poeetilise kuju rüvetus, vaid oreool.

Ja kui läinud sügisel kuskil nais-organisatsioonis olevat õeldud, et sama, mis poola naisele Püha-Neitsi, olgu eestlannale Koidula — siis on see psühholoogilisest küljest minu tundmise järgi absurd ja jame mõist-matus. Kuigi minu mõtlemisviis ka-toliiklaste omaga ainukestki ühist sammu edasi ei lähe.

Kui ma veel õieti mäletan, siis olevat tung pime, laternata, iha aga „vastava korra teadvus“. Anname nüüd eelmistele ridadele järgi ja seame pimedat tungi autokraadiks — mis siis? Õnnelikud me siis vist aga küll ei ole. Hullunult kollaste tiiba-dega liblikat püüdes tallame õisi. On ometi iseasi paganausu hedonist-

väsinud õppejõu silma, kõrva ja tunnete määramisel.

Kui eksamissessioonil tuubitakse ööd-päevad, ja püütakse anda üksteise järele kolm, neli ja isegi enam eksamit, on loomulik, et see noorte tervisele oma mõju avaldamata ei jäta.

Praeguses olukorras peab üliõpilane teadlik olema esijoones, et tema õppetöö ja elu edukus oleneb õppesüsteemist. Seda tuleb väljakujundada individuaalselt, et ta saaks olla intensiivne ja huvitav. Tuupimine ülepääkaela, pääleegi veel öösel, on täitsa lubamata. Kui asuda uue operaamatu kallale, peaks (pääle sissejuhatare läbilugemist) tutvuma põhjalikult raamatu sisustikuga. Sellest leida huvitavat, viimast siduda juba varem tuttavate küsimustega, ja need kisuivad iseenesest juba sügavama tähelepanu aine enesele. On sagedane nähe, kus ei jõuta kuidagi edasi esimesest leheküljest ja huvitavamat leidub alles siis, kui aeg napp neisse põhjalikumalt süvenemiseks. Kui tööl puudub põhjalikkus, kaob huvi ja tekib harjumus, milline pole lubatav hiljem üheski ametis.

likus ilmasuhtumise ja ristiusu vahel. Viimasel on latern, tal on kriitika ja selle valgusel näeme, mis eht ja mis on õnne petlik vari. See kriitika ei ambuteeri inimesest ta inimlikke jooni „ohvrisuutsuks ja meelehääks Jumalale — vaid valvab, et inimese nimlikki õnn oleks täielik. Nauding ilma kriteeriumita enne joobumist on oopiumi uim. Öndsuse intensiteedile järgneb kahekordne kaateri kvantum. Ristiusul on oma hää ja kurja tundmise puu, et mil viisil ja mil määral.

M. Metsanurk laseb Theodor Iivaril mõnitada risti — soovitab inimesi risti alt vabaneda. Meie ju armastame siiski idšat ja võidame kuigi ehk teises toonis sisuliselt siiski sama. Rist tuleb ütelda — Suurest Reedest on kõrgem Ülestõusmise hommik, et „surm kus on Sinu astel, põrguhaud kus on Sinu võimus?“

Ristiusule jääb viimati siiski

Suurmeeste elulood nr. 2, 1933.

NEWTON.

Suure teadlase elu ja töö. Kirj. J. Lang ja D. Rootsmann. 18 illustratsiooniga, 122 lk., hind 1 kr. 50 s., aastakäigutellijatele 1 kr. 25 s.

Oli tavaline koolipoiss, kuid teda huvitasid mõned nähtused ja küsimused, ta vaatles, katsetas, uuris, tegi vahelpidamatult tööd ja avastas maailma suurimad töed. „Newton oli suurimaid geeniusi ja kõigist õnnelikem, sest et avastas maailmasüsteemi, ja ainult kord on antud inimesele seda teha“ (Lagrange).

Varemini on ilmunud: **Victor Hugo, Aleksander Suur, Edison, Vergilius, Aleksis Kivi, Pasteur, Darwin, Washington, Michelangelo, Beethoven, Garibaldi, Amundsen.**

Suurmeeste elulugusid ilmub 6 raamatut aastas, hind ette tellides 7 kr. 50 s. Suurus 100—160 lk.

Suure inimese elu — see on huvitav peatükk inimsoo ja maailma elust.

EESTI KIRJANDUSE SELTS, TARTU, SUURTURG 12.

Nii näeme kahjuks, et paljud vanemast põlvest hiilgavad oma pääliskaudusega, käsitletakse ja arvustatakse küsimusi, millistest puuduvad neil minimaalsedki põhialused, püütakse saada võimalikult kiiresti ainult miljonäriks või ministriks, olgu abinõud millised tahes.

Noored teadku, et nende elu edukus oleneb teadmistest ja üldistest kultuurilistest huvidest. Tuleb end alati täiendada ja teha tööd võimalikult põhjalikult, olgu see ükskõik milline tahes; ka ajutiselt, olude sunnil, ikka edasi —, sest sel teel arenevad võimed ja tööoskus, see tingib ka edaspidises võistluses võidu.

ev ayyedio — hää sõnum, idša. Või on see „taevane rõõm“ — maisest kvalitatiivselt erinev. Lühidalt seda teist elu armastab (kõige antropomorfuse aluselt öeldud), ainult see, kes hetkekski on käesolevat elu armastanud, olgu avalikult silmi vaadates või pilku häbelikult maha lüües ja vargsi piiludes — kuid siiski tema parfüümidest joobudes — sest tõesti meile tundmata ultravioletti ei kujutle rikkamgi fantaasiavõime. Luuletaja vaatleb kevadisi vesi ja leiab, et selles vees on sees tükk taevast ja ta enda nägu.

Tõesti taevast jääb voolituleks inimese näo järgi. Ja taeva õnnemuster on maa päälgi inimestel olemas. — Legendi järgi kukkunud Taani riigilipp sõjaväljale maha — tuli taevast, kuid jäi riigilipuks!

Nii teame, et on ülevalt antud see mainegi leopardiline kiik ja talle koketerii.

Ottomar Pello, stud. theol

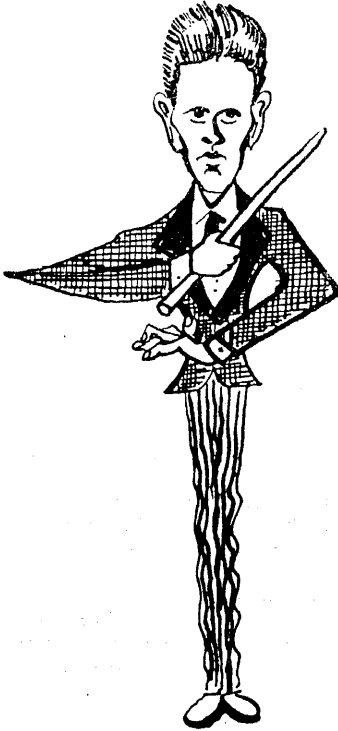
Huvitav on märkida, et meie vanemad põlved oma lähemate kaastööliste valikul mitte alati võimelise kandidatuurist kinni ei pea, vaid et arvele tulevad veel mitmed kõrvalised huvid ja üks neist olulisemast on konkurentsi kartus. Kuid seda enam peavad teadma noored, et kaotajaks jääb võimetum.

Tume kartlikkus tuleviku eest on täiesti alusetu, seda põevad üksikud alati, aga meie ise peame looma kõikide koostööga uue parema ajajärgu. Meil on jõude vähe, kuid palju saab jõudu siis, kui teame, et tähtis on iga üksiku töö.

Pingutus äratab meelehää tunnet. Igaüks meist teab, et õhtul pääle pingutavat tööd on meeleolu kõige parem ja eriti, kui see töö on tehtud hästi. Iga töö on aus, kui ausad on töötamisviisid ja kui sel tööl on otstarbekohane paik ühiskonna organismis.

Rohkem tööd!

R. R.

Ksv. SAAGPAKK (omavahel Sae-pakk).

Ksv. PAAS:
„Ja mina annan teile see kindel baasis...“

Ksv. KENTEN:
„Häbes!“

Väljavõte S-i päevikust, 1933.

Eduard ja Kuningunde,

ehk

kaua ja hirmsasti tagakiusatud, sagedasti eksiteele viidud, aga siiski korralikuks jäänud noor tütarlaps. Kohutav, hirmuäratav ja hale naljamäng viites vaatuses.

Tekst: Jaan Kuusekäbilt. — Muusika: Torupilli Aadult: — Dekoratsioon: kunstnik Kvadraat Laejuhkamilt. — Aeg: minevik. — Mõte: olevik. Näitelavale seadnud: Tõnis Nõm memees. K.-Ü. Kapeleioni kulu ja kirjaga 1933.

TEGELASED.

(Kelledest mitmed näitelavale ei ilmu).

ROBESPIERRE ASEVKREKSTAALIN — suur mässumees ja nõid. Keskealine, pikkade vurrude ja kongis ninaga.

HERTSOG ALFONS ROMANTSOLLER — galantne vanapoolne noormees, haleda näoilme ja suure kihuga.

ELLY SALAMANCABARANKA	} muruneiuud ilusamas õitseas.
VALLY MOTOTSIKKEL-	
PERPENDIKKEL	

HURRA-BURRA	} revolutsionäärid ja nõiad.
KONDIVÄÄNAJA	

KAKARILLA MEGADESILLA — jälle muruneiu.

EDUARD — armastaja rüütel.

KUNINGUNDE — ei tea isegi, kes ta on.

Nõiad, muruneiuud, rüütliid, kannupoisid. Mõned ratsarügemendid. Elevant ja teised väiksemad loomad. Hobused, kaelkirjakud, noored tüdrukud ja teised süü-

tud lapsed valges riides. Puud ja harilik rahvas, poliitsei, anarhistid, nihilistid, kommunistid, juudid, kristlased ja paganad.

ESIMENE VAATUS.

Esimene etteaste.

(Mängitakse suures jääpalees. Kõik inimesed ja nõiad lakuvad palee jääsambaid suures janus ja saavad hirmsa nohu. Tagapool kuulduv klaasikõlinal ja rõõmust juttu. Koor laulab ükskõik missugust laulu, sest publik ei saa sõnadest niikuinii aru. Siis jääb kõik vaikseks ja asjad ning inimesed kaovad ära.)

Teine etteaste.

(Midagi ei ole näha. Kollane bengaalituli. Kostab üksik vali aevastus ja eesriie langeb ruttu.)

TEINE VAATUS.

(Dekoratsioon kujutab metsa, eespool on aga suured puud ja mõned kändud. Vahel lööb valku suure mürinaga ja nähakse tuult puhuvat.)

Esimene etteaste.

KUNINGUNDE: (jookseb sisse lahtiste juustega. Teda ajavad taga kaks sorti. Jooksu tempo kiireneb ühtesoodu, sortsid on Kuningundel ikka kannul. Kuningunde nõrkeb, üks sortsidest haarab ta juustest kinni, kuid need jäävad talle pihku).

ESIMENE SORTS: (võidurõõmsalt) Parukas!

KUNINGUNDE: Ai, ai, kui valus! Neetud rõovel! (langeb minestusse).

TEINE SORTS: (annab talle kõrvakiilu).

KUNINGUNDE: (ärkab minestusest, jääb aga lamama). See on rohkem, kui ma nõudsin (kuuldakse tasast müra, mis aga väga tugev peab olema).

ESIMENE SORTS: Mis see on?

TEINE SORTS: Ole vait, kuulame! (Sortsid ronivad puu otsa.)

Teine etteaste.

(Endised. Eduard.)

(Eduard ilmub palverändaja kuues. Ta on väga halvast tujus, kuna ei ole kuus nädalat sooja suppi hamba alla saanud. Langeb põlvili ja palvetab mingisugust palvet. Kuningunde on keset näitelava, aga Eduard ei tohi teda näha.)

EDUARD: Kuningunde! Kuningunde! Ah, kust leian ma sind, minu armastus! Kolmekümneviie aasta eest nägin sind viimast korda. Ja kui noor sa siis olid, alles kolmekümnekaheksa aastane. Ah, mu vaene süda, kui see nii edasi kestab, pean ma viimaks veel hulluks minema. (Vali pauk. Esimene sorts langeb maha ja murrab kaelaluu. Teine hüüab „Appi!“ Kuningunde ohkab valjusti. Eduard ujub pisarates. Valge bengaalituli.)

Eesriie langeb ruttu.

KOLMAS VAATUS.

Esimene etteaste.

(Seesama mets. Eduard astub keskkusest sisse. Kuningunde lamab endisel kohal.)

EDUARD: Ha! Siin ma olen.

KUNINGUNDE: Ah! Ah! Ah!

EDUARD: Kes kurdab ja hädaldab siin?

KUNINGUNDE: Mina!

EDUARD: Kellega on mul au?

KUNINGUNDE: Truuduseta noormees, kas sa mind enam ei tunne?

EDUARD: Mu jumal! Keda ma näen! Minu kolmekümne viie aasta eest kadunud armukene. Kas tõesti on see tõelik, või ainult unenägu.

KUNINGUNDE: (häbelikult) Ah, Eduard, miks sa mind noomid?

(Vaheaeg 3½ minutit.)

KUNINGUNDE: Herra Eduard, kuidas teie käsi käib?

EDUARD: Täna väga, peab hea olema, kui parem tuleb.

KUNINGUNDE: Täna on ilus ilm.

EDUARD: Ja, kui vihma ei tule, läheb ta kuivaks.

Teine etteaste.

(Kostab äkiline hale muusika. Metsloomad täidavad kogu näitelava. Elevant tantsib kaelkirjakuga rumbat. Teistel elajatel on kõhuvalu.)

Eesriie.

NELJAS VAATUS.

(Õudne maakoht. Pakane külm: tagaplaanil nähakse mõned rüütlid külmast kangeks jäänud olevat. Publikum nutab. Eduard ja Kuningunde ilmuvad käsi-käes näitelavale.)

Esimene etteaste.

EDUARD: Mu süda on halb, pea on päris segane.

KUNINGUNDE: Jah, seda ma näen.

EDUARD: Ma olen väga kurb.

KUNINGUNDE: Miks?

EDUARD: Sellepärast, et sa seda näed. (Jääb külmatõppe.) Ma pean ära minema.

KUNINGUNDE: Sa ei lähe!

EDUARD: Miks?

KUNINGUNDE: Sellepärast, et sa mind armastad.

EDUARD: Ma ei armasta ju sind.

KUNINGUNDE: No mine siis peale.

EDUARD: Ei, ma jään siiski siia. (Nuuskab aegamööda ja järelemõtlikult nina.)

KUNINGUNDE: Mu armas!

EDUARD: Siin ma olen.

KUNINGUNDE: Jumalad nuhtlevad meid rän-gasti.

EDUARD: Jah, mu laps.

Teine etteaste.

(Endised. Hertsog Alfons Romantsoller tuleb oma saatkonnaga.)

HERTSOG: Vabandage, ärge laske ennast segada.

EDUARD: Selleks puudub teil vägi ja võimus.

KUNINGUNDE: Ma tulen sinuga, mu armukene. (Nutab valjusti ja läheb ära.)

HERTSOG: Ma heidan magama.

(Teenrid toovad ühe toa kahe külge- ja ühe kesk-uksega. Hertsog heidab süngi ja läheb siis mõlemal pool olevatest ustest ära. Eesriie langeb pikkamööda ja tundmusega.)

VIIES VAATUS.

(Mets. Pimedus. Kõik kardavad hirmsasti. Armastajad istuvad ühel puukännul. Kuningunde suitsetab, Eduard laulab. Tihnikust ilmub rauk pika habemega ja lühikestes spordipükstes. Eduard ja Kuningunde taganevad tahaplaanile.)

Esimene etteaste.

RAUK: Hirmus juhtumine!

EDUARD: (kargab välja) Mis on juhtunud?

RAUK: See, mis sinusugusel ninatargal teadmata.

KUNINGUNDE: Äraneetud marodöör.

RAUK: Kes nimetas minu nime? Ha! Ma langesin löksu. (Pistab enese surnuks ja läheb ruttu ära.)

KUNINGUNDE: Oh häda, ma olen tema surmas süüdi. (Võtab põuest rotikihvti, neelab, sureb ja langeb maha.)

EDUARD: Kuningunde, Kuningunde, ma suren ühes sinuga. (Sureb äkitselt nalga. Teistel tegelastel ei tule enam midagi meelde ja lähevad ära.)

Teine etteaste.

(Robespierre Asekrekstaalin, Hurra Burra ja Kondiväänaja lohistavad hertsog Alfons Romantsolleri näitelavale surnute juurde ja laulavad:

Kauem raudu me kanda ei taha!

Kuid kordavad kõige aja ikka üht ja sama fraasi 25—100 korda.)

ROBESPIERRE ASEKREKSTAALIN: Siin, sa äraneetud isevalitseja, on sinu süüüd ohvrid. Jah, missugust hirmust viletsust on toonud niisugune tüürannlik valitsus. Vereojad, nuttu, häda, viletsust ja kõik selle ühe inimese pärast. Elagu üleilmiline revolutsioon, kus ühelgi inimesel paha ei tehta, ega kellegi juuksekarva ei kõverdata!

(Hertsog, kes midagi vastata ei suuda, kistakse tükkideks. Peale selle suur veeuputus, maavärisemine ja ilm läheb pikkamööda hukka. Sinine bengaalituli. Eesriie langeb väga iseteadvalt.)

(Lõpp.)

TEATRITALE.

Etenduse loa saamiseks tuleb maksta Tõnis Nõmmehele K. Ü. Kapeleionis 10 rubla.

Edustuse koosolek

10. veebruaril 1933, algusega kell 21.

Koos 26 ksv.

Juhatab ksv. Tasso, protokollib ksv. Änilane ja ksv. Treumuth.

PAEVAKORD: 1. Protokoll. 2. SELL 9. konverentsi resolutsioonide kinnitamine. 3. Ülevaade semestri vaheaja tegevusest ja juhatuse otsuste kinnitamine. 4. Valimisi. 5. Tervishoidliku kontrolli küsimus. 6. Läbirääkimisi.

1.

Protokoll 29. nov. 1932. a. kinnitatakse.

2.

SELL 9. konverentsi resolutsioonid kinnitatakse ühel häälel. Läbirääkimistel resolutsioonide üle selgub, et suure osa täitmisele on toimkonnad juba asunud.

3.

Ksv. Tasso annab ülevaade semestri vaheaja tegevusest.

4.

Ksv. Pau asemele valitakse lugemislaua toimkonna juhatajaks ksv. Einbaum. Samuti valitakse ksv. Einbaum sporditoimkonda ksv. Pau asemele.

Kehalise kasvatus toimkonda otsustatakse täiendada ühe liikme võrra. Valitakse sinna ksv. Joonas, kelle ülesandeks äsja ülevõetud malesektiooni organiseerimisetöö.

Üliõpilaskonna rahalise loterii toimkonda valitakse ksv. V. Saks, V. Soo ja R. Tasso.

5.

Ksv. Tasso: haigekassa toimikond sai teatavasti Tervishoiu Peavalitsuselt summa tiisikuse vastu võitlemiseks. Selle summa rakendamisel on selgunud, et ülikoolilt ega mujalt enne mingisuguseid vastutulekuid loota ei ole, enne kui üliõpilaskonnas on teostatud arstlik kontroll, mille andmed oleksid aluseks haigekassa käimapanekul. Kontrolli teostamist pooldab ka Tervishoiu Peavalitsus ja on annud lubadusi, sel puhul, kui kontroll teostatakse, iga-aastaseks arstiabi üliõpilaskonnale Kr. 1.500—2.000 peale. Arvestades kõiki neid asjaolusid, on üliõpilaskonna juhatus otsustanud pooldada üldist, kohustuslikku arstlikku läbivaatust kõigile üliõpilasile.

Ksv. Jakobson: läbivaatus on mõeldud kõigile, nais- ja mees-üliõpilasile eraldi. Vastavate jõududega on juba läbi räägitud.

Kontroll teostuks sel poolaastal. Koostatakse tervisleht, neis saadetakse kõigile koju ja mille täitmist võib toimetada ka eraarsti kaudu. Statistika Keskbüroo saab neid andmeid anonüümsetena kasutada, kuna tervislik materjal jääb toimkonnale.

Ksv. Ronimois: Ankeedi korraldamine võib ju olla vajalik, kuid on küsitav, kas see on esmajärjekorras tähtis. Summe võiks paigutada tarvilikumaks otstarbeks.

Ksv. Tasso teatab, et summad selleks otstarbeks ei tule üliõpilaskonna laekast, vaid selleks on saadud eri summad, mida muuks otstarbeks kasutada ei saa.

Kas Reinert kahtleb ankeedi vajaduses. Ei ole selge selle tulemuste väärtus. Keskkoolis on sel enam mõtet. On kaheldav, kuivõrt objektiivne saab materjal.

Tervishoidliku kontrolli küsimuse ümber tekib pikemaid vaieldusi. Ksv. Kangro, Ronimois, Veidenbaum leiavad, et ankeedi tulemused ei ole üliõpilaskonna seisukohalt sedavõrt tähtsad, et läbivaatust peaks sunduslikuks tegema ja sellele nii suuri summe kulutada. Rõhutatakse kontrollandmete anonüümstust.

Ksv. Ots: haigekassa küsimuses tuleks üldse ümber orienteeruda. Pikemat ja kestvamat ravi anda ei saa. Praegu tuleb ankeet teostada välistel asjaoludel, kuid andmeid ei saa kindlasti kõrgeväärtuslikuks pidada.

Ksv. Üksti, Tasso, Saks, Treumuth ja Jakobson rõhutavad ankeedi vajadust haigekassa alusena. Ei leia ühtegi objektiivset põhjust sellele vastuolemiseks. Vastuolekuga takistaksime haigekassa tegevust.

Ksv. Tasso: haigekassa kujunemine vabatahtlikuna pole üldse mõeldav. Tulevikus tuleb sinna kuuluvus paratamatult teha sunduslikuks. Üksi haigeid liikmeks võttes ei saa kassa püsida. Ka kõik teised peavad nõustuma osamaksuks, et vajaduse korral abi saada. Suure hulga huvides ei saa siin teisiti, kui pooldada arstlikku kontrolli.

Ksv. Jakobson: toimikond on kava küllaldaselt kaalunud ja leiab selle ainukese pääseteena haigekassa tegevusse astumiseks. Autoriteetsed arstid on taganud seesugusel teel saadud andmete väärtuslikkuse. Haigekassa fond on kogutud, ei ole siis põhjust nüüd takistada selle rakendamist nii tagajärjekaks otstarbeks.

Ksv. Reinert: on asjata teha sellest haigekassa olemise küsimust. On vaieldud ainult selle üle, kas kontroll on otstarbekohane ja vajalik. Kas on põhjust maksta ka nende läbivaatamise eest, kes on terved või kes võib olla kunagi üliõpilaskonna abi ei vaja.

Ksv. Pärtelpoeg: kontroll on põhjaks haigekassale. Kui selle ettepaneku tagasi lükkame, võtame kogu asja eest vastutuse oma peale. Ainult üldine kontroll võib anda üliõpilaskondliku pildi haigekassa vajalikkusest. Ei saa selle vastu olla, pealegi kui on lubatud tulevikuks kindlaid summe arstiabiiks.

Läbirääkimised lõpetatakse peale kauakestnud vaieldusi.

Juhatuse ettepaneku poolt 18. h., vastu 5 h. ja erap. 2 h., seega läbi läinud.

Teostamise kohta teeb ettepaneku ksv. Ronimois: andmed anda anonüümset, lehed numereerida ja nimed ainult registrisse, milline oleks ühe isiku käes, kes selleks volitatud.

Ksv. Sild pooldab täiesti nimeta kontrolli. Ksv. Jakobson: nimetu kontroll pole läbiviidav, kuna iga arst peab teadma, keda ta läbi vaatab.

Ksv. Ronimoisi ettepanek võetakse vastu ühel häälel.

6.

Läbirääkimiste all sõna ei võeta. Koosolek lõpeb kell 10.

Aruanne liivi ja lutsi laste jõulupuu heaks toimepandud korjandusest.

Tulud:

Korjanduslehtede järele on saadud:
1. Organisationsioonidelt Kr. 128.90
2. Asutistelt . . . . . " 52.89
3. Isikutelt . . . . . " 93.68

Väljaspool lehtedega korjandust on annetatud samaks otstarbeks: dr. O. Kallas — Kr. 10; üliõpilaskonna kehalise kasvatus toimkonna poolt korraldatud võistluste sissetulekust Kr. 38.59 ja korp. Indla poolt samaks otstarbeks korraldatud võistlustest Kr. 25.

Kokku saadud Kr. 349.06.

Kulud:

Liivi laste jõulukingitused Kr. 180.—
Liivi lastele õppevahenditeks " 11.68
Lutsi haridustöö edendamise toetuseks hra Voolaisele . . . . . " 25.—
Lutsi laste jõulupuus . . . . . " 20.—
Posti ja saatekuludeks . . . . . " 13.05
Kokku Kr. 249.73

Ülejääk Kr. 99.33 on Hõimuklubi juhatus otsusega pandud pankka Liivi ja Lutsi haridustöö fondiks.

Ak. Hõimuklubi Juhatus.

Akadeemilisi teateid.

XII Üliõpilaskonna Edustuse valimised

toimuvad 25., 26. ja 27. märtsil s. a.

PROFESSORID JA ÜLIÕPILASKONNA EDUSTUS VÕISTLESID.

Üliõpilaskonna toetusnädala kavas olid ka käsipallivõistlused (4. III), missugused erakorraliselt huvitava menüüga. Õhtu „suurnumber“ oli esmakordne kohtamine ülikooli õppejõudude ja tudengkonnategelaste vahel. Loomulik, et selline oodatud õhtu oli publikumi saali toonud kogukal arvul ja isegi väga harvanähtavaid spordisõpru nagu: rektor. prof. Köpp, prov. Lill, helilooja Läte j. t.

Õppejõud esinesid koosseisus: prof.: K. Ramul, K. Frisch, A. Öpik, P. Treiberg, dots.: U. Karell ja E. Ein, vastasrinna moodustasid üliõpilased: Tasso, Lill, Einbaum, Ronimois, Sild ja Sitska.

Võistlus üle ootuste huvitav ja lõbusatest momentidest rikkaim talvistest. Tudengid juhivad 4:0, siis teeb dr. Karell punkti, järgnevad

Eina ja Ramuli punktid, viimane hiilgavate servidega saavutab viigi: 5:5; õppejõud teevad spurdi ja võidavadi mängu 15:13.

Teine mäng kuulub aga „parlamentile“ ja skooriga 15:1. Kolmas, otsustav mäng on väga tasavägine, vastased võtavad võiduküsimust väga tõsiselt. Kuna mäng ühejõuline, siis võiduküsimus oli 14:14 juures lahtine. Noorematele aga naeratas „Fortuna“ ja 16:14 andis „parlamentile“ võidu, gamed 2:1.

ÜLIÕPILASKONNA ESIVÕISTLUSTE

tsüklis naistevõrkpallis kohtavad Org-matud ja korp. Filiae Patriae. Esimese game võidavad org-matud 15:9; teine game tuleb F. P.-le 15:5; kolmas aga org-matuile 15:6 — seega võidab org-matute naiskond 2:1.

Korvpallivõistlus Ü. S. „Põhjala“ ja Ü. S. „Liivika“ vahel annab võidu „Põhjalale“ 24:15 (8:7).

PÜHAP., 5. MÄRTSIL esivõistlused jätkusid. Üldklassi võrkpallis kohtasid möödunud aasta

meister E. Ü. S. — Ü. S. „Liivikaga“. Esimese game võidab E. Ü. S. 15:1; teisel gamel „Liivika“ juhhib 13:3, mängu võidab siiski E. Ü. S. 15:13, gamed: 2:0.

Korp. Sakala ja Ü. S. „Raimla“ kohtamisel võitis „Sakala“ 2:1 (5:15; 15:11 ja 16:14). „Raimla“, kahe kaotusega, langes esivõistlustest esimesena välja.

Üldklassis korvpallivõistlus korp. Rotalia ja E. Ü. S. vahel annab „Rotaliale“ järjekordse võidu, 36:16 (23:5), kuna Rotalial üldklassis kõvu vastaseid ei olegi, siis „R.“ meistriks tulek on kindel.

Hy. L.

Elmises „Ül-lehe“ numbris (nr. 2) oli võrkpalli üldklassis Sakala-Rotalia eksikombel korp. Sakala võitjaks tunnistatud. Võitis aga (18. veebr.) korp. Rotalia.

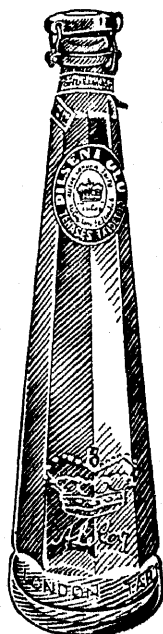
AKAD. HÕIMUKLUBI korraldab soome keele praktilise oskuse kursused. Üles anda võib Ak. Hõimuklubi juhatusel 12.—16. skp. kl. 14—15 Üliõpilasmajas.

Ilmub 13 korda aastas. Tellimishind 3 krooni aastas, 1½ krooni semestris.

Vastutav toimetaja: Erika Veidenbaum. Tegevtoimetaja: Eduard Sitska. Toimetuse liikmed: Meta Lugus, Jaan Ots.

Väljaandja: Tartu Üliõpilaskonna Edustus.

„Postimehe“ trükk, Tartus 1933

Õlletehas

A/S.A. Le Coq

Tartus

Veenduge meie õlled

**P i l s e n i
D o m b r ä u
G l a d i a t o r i
j a P o r t e r i**

ületamatus häduses

FOTO-ATELJEE

P. KRÜNER

TARTUS, PROMENADI TÄNAV 8

TELEFON 10-56

T. NÕMMITS'a

Härrade ja daamide juuksetööstuse ateljee

Cabinet de Beauté
Kestvad elektri- ja aurulokid

Tartus, Rüütli tn. 12. Telefon 4-95 ja 1-19

Igasugused tellimised
täidetakse soliidsemas
rätsepatöökojas

A. PIHU

U U S T U R G 9

KÕIGE MOODSAMAI
1933. AASTA UUDISEID

V. a.

Akadeemiline kodanik !

Praegune raske majanduslik seisukord muutub ka meil Eestis kordkorralt ähvardavamaks. Palju kergendust tooks oma riigi kodanikkude koostöö ja vastastikune toetus. Tööd ja leiba eeskätt oma maa kodanikkudele, sellepärast tarvitagem kodumaa tööstuse tooteid. Seda võimaldab Teile kodumaa vabrikute riidekauplus, kus ainuüksi kodumaa tooted müügil. Vill, puuvill, kunstiid.

Kodumaa vabrikute riidekauplus

Heinrich Tofer

Tallinn, Suur Karja 15, Múürivahe nurgal

Üliõpilased, külastage

KOHVIK-SÖÖGISAAL „VIRONIAT“

MAARJAMÕISA 24

Maitavad hommiku-, lõuna- ja õhtusöögid
Iga päev värsked pirukad, kuklid ja saiad

Alalistele sõjatele hinnaalandus

Alalistele sõjatele hinnaalandus